

V ŠTEVILKI, KI JE PRED VAMI,
MED DRUGIM TUDI:

AKTUALNO

PROGRAM ERASMUS+ LETO DNI KASNEJE

FOKUS

Priznajmo neformalno izobraževanje v
Sloveniji

INTERVJU

TADEJ BEOČANIN:
Od mladinskega aktivista do župana

V ŽARIŠČU

DELODAJALCI ŽELIJO
IZVEDETI ZA IZKUŠNJE EVS

MOVIT

2014 / DECEMBER

REVIJA

MLAD **DE**

ŠT.
32

04

AKTUALNO

Janez Škulj:
Program Erasmus+ leto dni kasneje

08

FOKUS

Priznavanje neformalnega učenja v evropskem institucionalnem okvirju

Priznajmo neformalno izobraževanje v Sloveniji

Pregled raziskav o pomenu neformalnega izobraževanja v kontekstu mladinskega dela

16

INTERVJU

Tadej Beočanin:
Od mladinskega aktivista do župana

19

V AKCIJI

Društvo za razvoj filmske kulture:
European Photo Youth 2014

Slovenska filantropija:
Izmenjevali smo spretnosti

Mladinski center
Kotlovnica Kamnik:
Mesto smodnika

24

V ŽARIŠČU

Delodajalci želijo izvedeti za izkušnje EVS: Rezultati projekta "Kompetence EVS za zaposljivost".

Sara Rekar:
EVS in zaposljivost

32

ORODJARNICA

Youthpass
Europass
Nefiks
Moje izkušnje

37

REFLEKSIJE

Polona Kelava:
»Neformalno učenje? Kaj pa je to?«

40

COYOTE

Jo Peeters:
Priznavanje neformalnega učenja: rešitve na ravni ljudi

43

IN THIS ISSUE YOU CAN READ

...

KOLOFON:

Založnik:
MOVIT, Ljubljana
Odgovorni urednik:
Janez Škulj
Izvršna urednica:
Mojca Kambič
Lektoriranje:
ALAM, Aleš Lampe s.p.
Oblikovanje:
AIKO, Maja Cerjak s.p.
Naslov uredništva:
MOVIT, Ljubljana
Dunajska 22
1000 Ljubljana
E-pošta:
info@mva.si
Spletna stran:
www.mva.si
Telefon:
+386 1 430 47 49
ISSN: 1580-805X
Tisk:
Birografika Bori,
december 2014
Naklada:
1.500 izvodov

NEKOČ PRED DAVNIMI LETI

... so se skupine mladih iz različnih koncev Evrope prav tako kot danes srečevale v kakšnem prijetnem, za nekatere eksotično oddaljenem kraju, do katerega je peljal le počasni vlak dvakrat na dan. Tam so – enako kot mladi danes – skupaj preživeli krasnih osem dni, se zabavali in se veliko presmejali ob spoznavanju medsebojnih razlik. Po prihodu domov so doživetje ob kozarcu nacionalnih različic kokte ali stila omenili vsak svojemu prijatelju, kar je bil hkrati tudi zaključek tovrstnih poletnih zgodb. In spomini so, skupaj s potencialom za refleksijo in aktivacijo novo pridobljenih znanj, počasi izginjali.

Takrat je bil primarni namen tovrstnih prijetnih mednarodnih mobilnosti za mlade predvsem sklepanje pacifističnih zavezništov med mladimi Evropejci, pridobivanje ključnih kompetenc mladih za vse prej kot lahek vstop na trg dela pa po vsej verjetnosti ni bil z rdečo podčrtana prioriteta v agendah političnih snovalcev programov, ki so omogočali te aktivnosti.

Od tistih davnih časov se je marsikaj spremenilo. Spremenila se je družbena realnost, postopno so se spreminjale mladinske organizacije, nenazad-

nje pa so se spremenili tudi politični snovalci programov. Pozitivni učinki neformalnega učenja puščajo sledi na ljudeh, organizacijah in vse bolj tudi na politikah.

Na evropski ravni se je na to temo napisalo mnogo listin o priznavanju neformalnega učenja, zgodile so se številne konference in seminarji, pozitivne učinke neformalnega učenja pa priznavajo tudi mnoge študije, tako da že vrsto let niso le posamezne organizacije in posamezniki z mladinskimi delavci na čelu tisti, ki si prizadevajo za širše priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj.

Še več, dogajajo se konkretni premiki. Zadnje čase je celo slišati muzanja, češ, kako paradoksalno, da si mladinski sektor želi večje sistematizacije priznavanja neformalnega učenja ter formalizacijo beleženja in dokazovanja neformalno pridobljenega znanja in kompetenc, medtem ko si na drugi strani celo šolski sistem prizadeva v svoje učne vsebine vnašati vse več metod neformalnega učenja. Morda gre res za nekoliko nenavaden trend, vsekakor pa tovrstno približevanje in dopolnjevanje v smeri večjih sinergij ni slabo.

Zadnja leta tudi 17-letni otroci udeležencev mladinskih izmenjav iz tistih zgoraj omenjenih davnih časov teh zanimivih projektov mednarodnih mobilnosti spoznavajo, da doživetja z mladinskih izmenjav, evropske prostovoljne službe, usposabljanj, študijskih obiskov ali transnacionalnih mladinskih pobud niso zgolj nizi bolj ali manj nepozabnih doživetij. Ti raznovrstni vtisi so odlično učno okolje, ki ga je potrebno ozvesti ter ob pomoči katerega od orodij za refleksijo pridobljenih znanj le še urediti v smiselne miselne vzorce. In pogovor s prijateljem, babico, neznanko na ulici, pa tudi bodočim delodajalcem o pridobljenih znanjih in aktivnostih med poletnimi počitnicami bo dobil popolnoma nove dimenzije.

MOJCA KAMBIČ,
MOVIT

UVODNIK

V Sloveniji smo imeli zgolj politično obljubo, da se bo izvajanje novega programa nadaljevalo skozi delovanje dveh Nacionalnih agencij, pri čemer bo ena omejena izključno na izvajanje poglavja o mladini. Tudi dejstvo obstoja ločenega poglavja za mladino je bil del rezultata pogajanj odločevalcev, Evropska komisija ga v svojem predlogu ni predvidela, je bilo izvedenih tudi nekaj mednarodnih aktivnosti, pri čemer je posebno pozornost Evropske komisije dobil seminar o prihodnosti strukturiranega dialoga v pogojih novega programa.

Janez Škulj,
MOVIT

AKTUALNO

V

V oktobru 2013 ni bila sprejeta niti pravna podlaga za uveljavitev novega programa Erasmus+. Teoretično je obstajala možnost, da se novi program sploh ne bi začel s prvim dnevom naslednjega leta, čeprav je bilo na mnoga vprašanja že odgovorjeno v pogajanjih med državami članicami, Evropsko komisijo in Evropskim parlamentom. Eden izmed odgovorov je bila tudi možnost izvajanja programa skozi več Nacionalnih agencij, čeprav je predlog Komisije zagovarjal zgolj eno nacionalno agencijo v posamezni sodelujoči državi.

V Sloveniji smo imeli zgolj politično obljubo, da se bo izvajanje novega programa nadaljevalo skozi delovanje dveh Nacionalnih agencij, pri čemer bo ena omejena izključno na izvajanje poglavja o mladini. Tudi dejstvo obstoja ločenega poglavja za mladino je bil del rezultata pogajanj odločevalcev, Evropska komisija ga v svojem predlogu ni predvidela.

Postopki za izbor nacionalne agencije na področju mladine v Sloveniji so se začeli šele v drugi polovici decembra 2013. Zaključili so se šele avgusta 2014, potem ko je Evropska komisija sprejela svojo ugotovitev, da MOVIT izpolnjuje temeljne pogoje za izvajanje nalog Nacionalne agencije v novem programu. V tem času sta bila izvedena že dva prijavnata roka v letu 2014, v avgustu 2014 so predplačilo dotacije začeli prejemati tudi sprejeti projekti iz prvega prijavnega roka. V prvi polovici leta je bilo izvedenih tudi nekaj mednarodnih aktivnosti,

pri čemer je posebno pozornost Evropske komisije dobil seminar o prihodnosti strukturiranega dialoga v pogojih novega programa.

Sedaj poteka že tretji krog izbora projektov v letu 2014, ki bo sprejetim projektom mladinskih izmenjav, Evropske prostovoljne službe, mobilnosti mladinskih delavcev, strateških partnerstev na področju mladine, transnacionalnih mladinskih pobud in srečanj mladih z odločevalci. Na kratko lahko v oktobru 2014 rečemo, stvari so spet v svojih tirnicah, tako kot vse od leta 1999, ko je Slovenija prvič vstopila v evropski program na področju mladine. No, marsikateri tir je potrebno še zloščiti, namazati, morda je potrebno nekaj vijakov na novo priviti. Predvsem z vidika izvajanja programa tako, da bo še naprej močan steber podpore za razvoj mladinskega dela v Sloveniji.

Program Erasmus+ je bil uveljavljen z jasnim namenom: Postati generator napredka v kakovosti in učinkovitosti izobraževalnih sistemov in učnih poti v vseh evropskih državah. Tudi na področju neformalnega izobraževanja, ki ga pokriva predvsem poglavje o mladini, čeprav najdemo možnosti za podporo razvoju neformalnega izobraževanja tudi v drugih delih programa.

Druga očitna vsebinska kategorija mladinskega poglavja je njegova usmerjenost k mladim z manj priložnosti oziroma vsem tistim mladim v naši družbi, ki nimajo in ne bodo imeli možnosti izkoristiti priložnosti učne izkušnje mobilnostih v drugih delih programa. Tretja vsebinska kategorija mladinskega poglavja je evropsko državljanstvo oziroma podpora spodbujanju mladih k pozitivnemu odnosu do evropske integracije. Ta vsebinska kategorija je postala vse bolj očitna ob rezultatih volitev za Evropski parlament v letošnjem letu.

S finančnega vidika v prvem letu izvajanja programa je podpora v okviru mladinskega poglavja programa Erasmus+ predvsem usmerjena v podporo projektom učnih mobilnosti mladih (mladinske izmenjave in Evropska prostovoljna služba), ki naj omogočijo možnost neformalne učne izkušnje čim večjemu številu mladih, v manjšem delu (učne mobilnosti mladinskih delavcev) pa spodbujanju akterjev v mladinskem delu za lastna prizadevanja za krepitev kompetenc tistih v svojih vrstah, ki naj podpirajo neformalne učne procese v mladinskem delu. Manjši del podpore je namenjen spodbujanju razvojnih projektov, ki naj ustvarijo trajnejše rezultate za razvoj kvalitete dela in povečevanja učinkov dela akterjev v mladinskem delu (strateška partnerstva), vendar se bo obseg možne podpore v tem delu programa z vsakim letom izvajanja programa Erasmus+ povečeval. Ravno strateška partnerstva – poleg možnosti mobilnosti mladinskih delavcev – so tisti del mladinskega poglavja programa Erasmus+, ki ga lahko prepoznamo kot največji potencial za razvoj kvalitete in učinkovitosti neformalnega izobraževanja v mladinskem delu.

V promociji mladinskega poglavja programa Erasmus+ je bilo storjenih nekaj napak. Del razlogov lahko pripišemo pomanjkanju informacij in nedorečenosti ob uveljavljanju

programa. Tako so na primer prišle omejitve glede uporabe sredstev za različne oblike učnih mobilnosti mladih in glede na geografski izvor partnerjev v projektu, na drugi strani pa smo beležili velik porast povpraševanja po mobilnostih mladinskih delavcev in sodelovanju v projektih s partnerskimi državami.

Bolj vsebinske napake so bile storjene pri promociji novih možnosti, ki jih program prinaša in so dosegljive v možnosti strateških partnerstev na področju mladine. Predvsem smo premalo opozarjali na dejstvo, da program ni zgolj vreča »nepovratnih sredstev za vse, kar diši po mladih,« ter da ima program svoje cilje, ki so za področje mladine predvsem opredeljeni v Resoluciji o novem okviru evropskega sodelovanja na področju mladine.

Nismo dovolj jasno povedali, da naj bi strateška partnerstva na področju mladine predvsem sestavljali akterji na področju mladinskega dela in politik, ki bodo krepile kompetence akterjev v mladinskem sektorju za razvoj neformalnega učenja v mladinskem delu ali za vzpostavitev in krepitev mladinskih politik na – recimo – lokalnih ravneh. Nismo dovolj jasno povedali, da je smisel medsektorskih strateških partnerstev, ki si želijo podpore v okviru mladinskega poglavja, v povezovanju in skupnih razvojnih projektih med akterji v različnih izobraževalnih sistemih, v povezovanju formalnega in neformalnega izobraževanja ter njihovih sinergij, po možnostih z dodano vrednostjo izkušenj in pričakovanih glede kompetenc mladih iz realnega sektorja za njihovo večjo zaposljivost.

Osredotočenost na krepitev kompetenc mladih skozi neformalno učenje v mladinskem delu za namen njihove večje zaposljivosti in podjetnosti ter krepitev kompetenc tistih, ki podpirajo učne procese v mladinskem delu, naj bi bila osrednja značilnost izvajanja mladinskega poglavja programa Erasmus+ v naslednjih letih. Še posebno pri mladih z manj priložnosti.

Na drugi strani pa se zastavlja vprašanje, kdo in kje v sedanjem trenutku mladinskega dela v Sloveniji ima še dovolj moči, da se bo odločil za investicijo. Dejstvo je, da program zagotavlja zgolj sofinanciranje in da morajo partnerji iz lastnih sredstev kriti razliko do vseh dejanskih stroškov. Vse bolj je tudi očitno dejstvo, da plahni zavedanje o nujnosti strokovne rasti v akterjih mladinskega dela. Za razliko od formalnih izobraževalnih sistemov delovanje mladinskega sektorja v večji meri temelji na prostovoljcih, predvsem v velikih članskih organizacijah, kjer je dovolj že to, da je nekdo pripravljen posvetiti svoj čas za tisto najbolj nujno, svojo kompetenčno opremljenost pa je pridobil spotoma. Dejstvo, da smo v izvajanju programa v letošnjem letu zabeležili velik porast povpraševanja po mobilnosti mladinskih delavcev, bi lahko razumeli tudi kot negacijo teh trditev. Vendar je razlog za porast preprost in se skriva v višjem dnevnem pavšalu za udeležence.

Vse bolj plitko dihajo tudi različni zasebni zavodi, ki so se na področju mladinskega sektorja pojavili v zadnjih desetih letih. Njihov potencial je preveč odvisen od pridobljenih javnih sredstev na različnih razpisih, teh pa je vse

manj. Glavni usmerjevalec njihovega dela ni več njihovo poslanstvo, pač pa vsebine njihovega dela diktirajo možnosti za pridobitev javnih sredstev.

Zaposlenih v mladinskem sektorju je vse manj, vse več zaposlitev je od danes na jutri in le redki akterji – z nekaj izjemami med javnimi zavodi na lokalnih ravneh – kolikor toliko zagotavljajo relativno stabilnost zaposlitve, ki je osnova tako za zaposlenega kot delodajalca za smiselnost investicije v razvoj kompetenc zaposlenih. In ko smo že pri javnih zavodih na lokalni ravni – vse bolj se kažejo učinki racionalizacij. Po bumu ustanavljanja občinskih mladinskih centrov kot samostojnih javnih zavodov imamo sedaj proces njihovega združevanja z vsem mogočim na občinskih ravneh. In ko področje mladinskega dela postavite ob bok uveljavljenim sektorskim politikam v kulturi, športu, celo spodbujanju podjetništva, se res ne gre slepiti, kje bodo prednostne naloge takšnih združenih ustanov. Vendar spodbujevalna vloga programa Erasmus+ v celoti temelji na predpostavki jasne usmeritve vseh izobraževalnih sistemov po lastni reformi v istih smereh. Pričakovanja, da bo program Erasmus+ dosegel svoje cilje brez jasne navezave na reformna prizadevanja sodelujočih držav, so utopična.

To velja tudi za razvoj neformalnega izobraževanja v mladinskem delu, kjer pravzaprav ni veliko za reformirati, veliko več je za vzpostaviti. Potrebujemo nacionalni akcijski program, ki bo spodbujal vzpostavitev in krepitev lastnih sistemov usposabljanja mladinskih voditeljev in mladinskih delavcev za organizacijo in podpiranje mladinskega dela v nacionalnih mladinskih organizacijah in organizacijah za

mlade. Eden izmed ukrepov v takšnem programu bi lahko bil, da mora organizacija, ki si želi pridobiti status nacionalne mladinske organizacije, izvajati redna in periodična usposabljanja svojih voditeljev ali delavcev, pri čemer bi takšna usposabljanja morala slediti vsaj delu obveznih vsebin. Tudi vključevanje v usposabljanja izven lastne organizacijske strukture bi morala imeti svoj odsev v takšnem akcijskem programu.

Na drugi strani potrebujemo nacionalni akcijski program, ki bo spodbujal več prizadevanj najrazličnejših akterjev v mladinskem delu po vključevanju različnih skupin mladih z manj priložnostmi. Po mojem, sicer zelo osebno mnenju bi moral takšen program predvsem spodbujati lokalne skupnosti k ukrepom za vključevanje teh skupin mladih v mladinsko delo. Takšen program bi lahko umeščali med prednostne naloge kohezijske politike.

Na tretji strani potrebujemo več povezovanja in iskanja sinergij. Predlagam, da uveljavimo znamko kakovosti v usposabljanju za mladinsko delo, ki bo temeljila na samoorganizaciji in samoregulaciji ključnih akterjev. Imamo namreč mladinske organizacije, ki imajo dobro razdelan lasten sistem usposabljanj, ki je prepoznan tudi v mednarodnih vodah. Skupaj določimo minimalne kriterije kakovosti in tiste, ki jih dosegajo, nagradimo z dodelitvijo znamke. Lahko gremo še korak naprej in tistim, ki si želijo doseči in v praksi uveljaviti takšne minimalne kriterije, nudimo pomoč in podporo. In zopet pridemo do vprašanja, od kod zagotoviti sredstva za kritje stroškov vseh teh ukrepov. Novega denarja ne bo, stari pa ... Tukaj se odpira vprašanje kanibalizma v mladinskem sektorju. Razumljivo je, da gre

vsakemu za lastno preživetje. Pridigati o nujnosti povezovanja in sinergijah v takšnih okoliščinah ni ravno nekaj samoumevnega, še posebno med tistimi, ki so konkurenti na razpisih za javna sredstva. V tem kontekstu bi bila izredno pomembna vloga URSM. Bo še naprej sledil politiki nekaj drobtinic čim večjemu številu igralcev ali pa ...?

Leta 2000 je takratni novi evropski program na področju mladine uveljavil novo načelo. Namesto deleža sofinanciranja dejanskih stroškov je sofinanciral rezultate s pavšalnimi prispevki glede na dejanske udeležence. Ta sprememba je prinesla zanimive učinke oziroma rezultate. Program nenadoma ni več bil zanimiv za nekatere, pojavili pa so se novi prijavitelji v program.

Čas je, da v Sloveniji ustanovimo »delovno skupnost« mladinskega dela. V njej naj bo mesto za vse, ki tako ali drugače posegajo v prostor mladinskega dela. Nekaj podobnega imajo v Nemčiji. Sicer njihovo področje delovanja daleč presega polje mladinskega dela in zaposluje več ljudi kot avtomobilska industrija v Nemčiji (www.agj.de). Takšna skupnost bi lahko bila okvir samoorganizacije in samoregulacije, takšna skupnost bi lahko predstavljala političnega sogovornika ustvarjalcem lokalnih, nacionalnih in celo evropskih politik na področju mladine. Takšna skupnost bi lahko bila vir kreativnih debat, pa tudi iskanja političnega soglasja o ključnih korakih razvoja neformalnega izobraževanja v mladinskem delu.

Kar pa se tiče preteklega enoletnega obdobja, velja izpostaviti predvsem eno njegovo pomembno lastnost. To je bil za vse čas negotovosti. Osebo pa se bojim, da časa brez negotovosti ne bo nikoli več. Se bomo pač morali navaditi živeti z njo tako kot vsa slovenska družba.

FOKUS

povzeto po:
Council of Europe: Non-formal
learning / education
ter Hanjo Schild: From Pathways
to Pathways 2.0

N

Neformalno učenje je močno razširjena tema na področju mladine, o kateri poteka veliko razprav. Predstavlja paleto osnovnih učnih principov, metod in pristopov k učenju v mladinskem sektorju ter poudarja pomen lastne motivacije, prostovoljnega sodelovanja, kritičnega razmišljanja in demokratičnega delovanja. Splošno priznано in sprejeto je, da neformalno učenje milijonom mladih Evropejcev vsakodnevno omogoča unikatne učne priložnosti.

Neformalno učenje je v slovarju Evropskega centra znanja za mladinsko politiko opisano takole:

»Neformalno učenje je načrtno, a prostovoljno učenje, ki se odvija v različnih okoljih in situacijah, kjer usposabljanje in učenje ni nujno edina ali glavna aktivnost. Ta okolja in situacije so lahko občasna ali prehodna, v aktivnostih pa lahko sodelujejo strokovni moderatorji učenja (kot so mladinski trenerji) ali prostovoljci (kot so mladinski voditelji). Aktivnosti in potek so načrtovani, a le redko sledijo ustaljenemu ritmu ali predmetom v učnem načrtu. Običajno so namenjeni posebnim ciljnim skupinam, le redko pa dokumentirajo ali ocenjujejo učne rezultate na konvencionalen način.«

Zadnja leta se akademske raziskave preusmerjajo v izboljšanje položaja neformalnega učenja – Coombs in Ahmed sta ga leta 1974 definirala kot: »kakršnakoli organizirana sistematična izobraževalna aktivnost, ki se izvaja zunaj okvira formalnega sistema« – kot ene izmed številnih učnih situacij, postavljenih v učni kontinuum, ki je sestavljeno iz številnih dimenzij med formalnimi, neformalnimi in priložnostnimi lastnostmi učenja (Chisholm, 2007; Colley et al., 2003).

Tudi interes politike za vrsto izobraževalnih procesov, ki so usmerjeni k učečemu in temeljijo na praksah, ki se uvrščajo med neformalno učenje,

PRIZNAVANJE NEFORMALNEGA UČENJA V EVROPSKEM INSTITUCIONALNEM OKVIRJU

je vedno bolj osredotočen na standarde kakovosti, potrjevanje in strategije za priznavanje. V okviru tega članka bi bilo nemogoče podati podroben kronološki seznam vseh pomembnih dejavnosti, dogodkov, instrumentov in orodij ter političnih in ostalih dokumentov, ki so spodbujali in promovirali razprave o priznavanju neformalnega učenja - na naslednjih straneh smo se zato osredotočili le na nekaj ključnih dogodkov, političnih procesov in odločitev.

PRELOMNI DOGODKI

Izmed mnogih dogodkov na temo priznavanja neformalnega učenja, organiziranih s strani različnih deležnikov v zadnjih letih, velja posebej izpostaviti štiri, ki so izdatno prispevali k političnemu procesu in kakovosti razmišljanja:

- Prvi Simpozij o neformalnem učenju leta 2000 v Evropskem mladinskem centru v Strasbourgu, ki ga je organiziral Direktorat za mladino in šport Sveta Evrope. Prvič so se zbrali raziskovalci, trenerji, mladinske organizacije in ustvarjalci mladinske politike, da bi prišli do skupnega razumevanja neformalnega učenja in določili strategijo za izvajanje delovnega programa na tem področju.
- Konferenca Mostovi za priznavanje, ki jo je leta 2005 v Leuvnu organiziral podporni center SALTO za vključevanje in na kateri se je zbralo veliko strokovnih delavcev, oblikovalcev politik in drugih deležnikov s področij mladinskega dela, formalnega in neformalnega izobraževanja ter zaposlovanja. To je bil prvi dogodek, ki se je osredotočal ne le na mladinsko delo, ampak na vključevanje in pomoč pri ustvarjanju strateških partnerstev z drugimi sektorji, kjer poteka neformalno in priložnostno učenje.
- Dogodek z naslovom »Nadaljevanje poti k priznavanju ...« so češke oblasti organizirale v Pragi leta 2008. Namenjen je bil poglobljanju refleksije in obnovitvi zagona v razpravah in političnih strategijah za izboljšanje družbenega, političnega in formalnega priznavanja neformalnega učenja, izobraževanja in usposabljanja v aktivnostih mladinskega dela. Poleg tega je bila želja organizatorjev sprožiti politični proces, imenovan Praški proces, ki naj bi bil podoben tistim pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju ali pri visokošolskem izobraževanju, vendar so bili pri tem neuspešni.

- Leta 2010 je bila v Gentu pod okriljem belgijskega predsedovanja Evropski uniji organizirana Prva evropska konvencija mladinskega dela, ki je prikazala različne značilnosti, potrebe, prednosti in prispevke mladinskega dela v družbi. Na konvenciji neformalnega učenja niso obravnavali zgolj kot prakso v mladinskem delu, temveč osvetlili različne panoge v mladinskem delu, krepili dialog med njimi in močno prispevali k družbenim in političnim razsežnostim tematike priznavanja. Zahvaljujoč konvenciji je mladinsko delo doseglo visoko veljavo na evropskem političnem programu. Poleg tega je konvencija vidno prispevala k vsebinski razpravi o mladinskem delu, njegovem vplivu in pomenu za družbo in posameznike.

PRELOMNICE V EVROPSKIH POLITIČNIH PROCESIH IN ODLOČITVAH

Pomembnejši politični dokumenti, ki vključujejo ključna sporočila o političnih prioritetah Sveta Evrope in Evropske komisije na temo priznavanja neformalnega učenja in mladinskega dela, so bili objavljeni ob koncu devetdesetih let, ko so se na najvišjih ravneh začele tudi odmevnejše razprave o neformalnem učenju.

Leta 1998 so evropski ministri, pristojni za področje mladine, v končni deklaraciji po svoji 5. konferenci potrdili neformalno izobraževanje kot prioriteto delovno področje Sveta Evrope na področju mladine. Ob razumevanju neformalnega izobraževanja kot sredstva družbene integracije so ministri pozvali k priznavanju pomena in vrednosti kompetenc in kvalifikacij, pridobljenih v neformalnem izobraževanju.

Skozi čas je Svet Evrope neformalno učenje in izobraževanje vedno znova potrjeval kot svoji ključni prioriteti. Leta 2005 so evropski ministri za področje mladine ponovno izrazili, da se mora okrepiti priznavanje kompetenc neformalnega izobraževanja.

Konferenca ministrov je v svoji listini Prihodnost mladinske politike Sveta Evrope: Agenda 2020 izpostavila priznavanje neformalnega izobraževanja in učenja pri družbe-

nem vključevanju mladih, saj mladim omogočata dostop do izobraževanja, usposabljanja, poklicnega življenja in družbenih pravic.

Zato bi morala biti tudi promocija in priznavanje neformalnega učenja med osrednjimi prioritetami in aktivnostmi njihovega delovanja. Izven področja mladine je Odbor ministrov leta 2010 sprejel Listino o izobraževanju za demokratično državljanstvo in človekove pravice, ki neformalnemu izobraževanju priznava pomembno vlogo pri omogočanju priložnosti izobraževanja na področju demokratičnega državljanstva in človekovih pravic za vsakega posameznika. Prav tako izpostavlja pozitivno vlogo, ki jo imajo nevladne organizacije pri promociji demokracije, družbene vključenosti in človekovih pravic.

Organi Sveta Evrope obravnavajo neformalno izobraževanje preko aktivnosti mladinskega dela kot dopolnilo formalni izobrazbi na področju vseživljenjskega učenja. Neformalno učenje in mladinsko delo vidijo kot ključna pri promociji osrednjih vrednot Sveta Evrope in krepitvi aktivnega demokratičnega državljanstva, prostovoljne angažiranosti in družbene vključenosti.

Posledično pozivajo k dvojni strategiji:

- političnem in družbenem priznavanju neformalnega učenja v mladinskem delu in njegovemu obravnavanju kot pomembnemu elementu nacionalnih mladinskih politik;
- razvoju učinkovitih standardov kakovosti in orodij za formalno priznavanje neformalnega izobraževanja.

Tudi Evropska unija se je, skladno z razvojno politiko Sveta Evrope in njenim izobraževalnim delom, začela truditi za priznavanje neformalnega učenja. V Evropski uniji igra priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja z vidika razvoja politik, orodij in prakse vidno vlogo od leta 2001, ko je izšla Bela knjiga Nova spodbuda za evropsko mladino v kontekstu Memoranduma o vseživljenjskem učenju. Ta zagovarja večje priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja, še posebej pa poudarja potrebo po večjem dopolnjevanju s formalnim izobraževanjem in usposabljanjem. Ta politika je bila potrjena leta 2006 z resolucijo Sveta o pomenu neformalnega in priložnostnega učenja na evropskem mladinskem področju, katere namen je bilo okrepiti razumevanje, česa se mladi naučijo preko neformalnega učenja. Spodbuja razvoj primerljivih in transparentnih orodij za mladino, ki bi jih lahko povezali s tistimi s področja formalnega izobraževanja in usposabljanja, kot je Europass.

Trenutni politični program Evropske unije odraža Prenovljeni okvir evropskega sodelovanja na področju mladine (2010–2018), poziva k podpori neformalnega učenja z razvijanjem kakovosti in priznavanjem njegovih rezultatov, njegovega dopolnjevanja s formalnim učenjem in prispevka k vseživljenjskemu učenju: »Kot dopolnilo formalni izobrazbi bi moralo biti neformalno učenje za mlade promovirano in priznано. Prav tako pa bi bilo potrebno razviti boljšo povezanost med formalno izobrazbo in razvojem

preko neformalnega učenja.«.

Strategija, kako neformalno učenje v mladinskem delu približati ciljem vseživljenjskega učenja, je še bolj izrazita v pobudi Mladi in mobilnost, eni vodilnih pobud v okviru strategije Evropa 2020. Pobuda predlaga neformalno in priložnostno učenje kot sredstvo za širitev učenja, ki izboljšuje življenje, pri mladih z manj priložnostmi in/ali s tveganjem družbene izključenosti ter tako zagovarja krepitev njegovega priznavanja in vrednotenja.

Tako Svet Evrope kot Evropska unija sta dali neformalni izobrazbi in učenju pomemben status in precejšen zagon s pomembnimi resolucijami: Svet Evrope z Resolucijo (2003) 8 Odbora ministrov o promociji in priznavanju neformalne izobrazbe/učenja mladih; Evropska unija z Resolucijo 2006 / C168 o priznavanju vrednosti neformalnega in priložnostnega učenja znotraj evropskega področja mladine.

V okviru te politike sta bili razviti dve ključni orodji za lažje vrednotenje in priznavanje veščin in kompetenc, pridobljenih preko neformalnega učenja. Evropska unija je leta 2005 vpeljala Youthpass, orodje za potrditev sodelovanja v vseh aktivnostih programa Mladi v akciji, kjer pristojni center SALTO že preučuje možnosti za njegovo uporabo tudi izven tega programa. Youthpass tako predstavlja pravi mejnik s stališča konkretnih orodij za formalno priznavanje, vrednotenje in potrjevanje. Svet Evrope pa je na drugi strani predstavil Evropski portfolio za mladinske voditelje in mladinske delavce. Namen obeh orodij je podpora uporabnikom pri prepoznavanju, opisovanju in ocenjevanju kompetenc ter s tem podpora priznavanju neformalnega izobraževanja in učenja.

Leta 2004 sta instituciji združili moči ter pod pokroviteljstvom partnerstva Evropske komisije in Sveta Evrope za mlade v sodelovanju s podpornim centrom SALTO za usposabljanje in sodelovanje v okviru programa Evropske unije Mladi v akciji in Evropskim mladinskim forumom objavili delovni dokument Poti k potrjevanju in priznavanju izobraževanja, usposabljanja in učenja na področju mladine, ki je predstavljal mejnik na tem področju. Dokument ponuja izčrpen pregled političnega konteksta in političnih okvirov, povezanih z neformalnim izobraževanjem. Opisuje pomembne značilnosti neformalnega učenja na področju mladine in predstavlja poti za njegovo potrditev in uradno priznavanje. Skozi leta je veljal za ključno besedilo, nedavno pa je bil posodobljen v novejšo različico z naslovom Poti 2.0, ki je zamenjala izvirni delovni dokument. Novonastali dokument skuša na novo definirati strategijo za boljše formalno, družbeno in politično priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja ter vzpodbuditi ideje in razpravo o konkretnih korakih, strategijah in orodjih za krepitev priznavanja. Kljub temu, da dokumenta nista del uradnih institucionalnih strategij, pa sta imela na strateške razprave o priznavanju neformalnega učenja in mladinskega dela v Evropi ključen vpliv.

Resolucija Sveta o mladinskem delu iz novembra 2010 ima širšo perspektivo: neformalno učenje je pomembna vendar ne edina panoga mladinskega dela in kompetence,

razvite v mladinskem delu v širšem pomenu, morajo biti primerno cenjene in učinkovito priznane. Cilj je izboljšati kakovost mladinskega dela, zmožnosti in kompetenc mladinskih delavcev in priznavanje neformalnega učenja v mladinskem delu. Resolucija zagovarja nadaljnji razvoj uporabnikom prijaznih orodij za (samo)ocenjevanje učečih se in dokumentiranje kompetenc mladinskih delavcev in voditeljev.

Evropski mladinski forum, ki predstavlja mladinske organizacije kot prostore neformalnega učenja in ponudnike neformalnega izobraževanja, je vidno prispeval k diskurzu evropskih politik. Ob upoštevanju priznavanja neformalne izobrazbe in učenja kot predpogoja, da vseživljenjsko učenje postane realnost v Evropi, je Evropski mladinski forum sprejel več strateških dokumentov, pripravil številna poročila na to temo in organizira redne dogodke, kjer potekajo pogovori o neformalnem izobraževanju.

Tematika priznavanja neformalnega učenja presega mladinski sektor in strategije Evropske unije o vseživljenjskem učenju ter igra pomembno in strateško vlogo pri delovanju Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) in Evropskega centra za razvoj poklicnega usposabljanja (CEDEFOP). Obe organizaciji sta objavili že številne publikacije in dokumente o neformalnem izobraževanju in učenju, z nedavnima publikacijama Priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja: rezultati, politike in praksa (OECD, 2010) in Evropske smernice za priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja (CEDEFOP, 2009).

Poleg tega je center CEDEFOP z objavo Evropskega popisa priznavanja neformalnega in priložnostnega učenja ponudil dragocen vpogled v nacionalne politike in prakse glede priznavanja neformalnega in priložnostnega učenja.

V prihajajočih letih se bo področje mladine verjetno soočalo s povečanimi zahtevami po usklajevanju obstoječih specifičnih politik in pristopov za priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja s širšim kontekstom in instrumenti, kot so Evropski kvalifikacijski okvir (EQF), Evropski sistem prenašanja kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET) ali Evropska klasifikacija spretnosti/kompetenc, kvalifikacij in poklicev (ESCO).

Od leta 2001, ko je bila zagnana strategija vseživljenjskega učenja, je področje mladine prispevalo k in hkrati imelo korist od procesov, ki jih je vzpostavil sektor izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji (in širše), vključno z razvojem evropskih instrumentov, ki spodbujajo kakovost, transparentnost kvalifikacij, mobilnost pri učenju in izvajanje učinkovitih ukrepov za potrjevanje učnih rezultatov,

ki so ključni za gradnjo mostov med formalnim, neformalnim in priložnostnim učenjem.

MEJNIKI V PRAKSI MLADINSKEGA DELA: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI IN PODPORNE STRUKTURE

Razvoj kakovosti in zagotavljanje kakovosti mladinskega dela in neformalnega učenja sta v središču mnogih mladinskih projektov na evropskem, državnem, regionalnem in lokalnem nivoju. So bistvenega pomena za graditev zaupanja v mladinskem delu in za graditev njegovih zmožnosti za spodbujanje razvoja ključnih kompetenc. Že od samega začetka je bilo delo Sveta Evrope na področju mladine osredotočeno zlasti na opolnomočenje in razvoj zmožnosti pomnoževalcev, mladinskih voditeljev in mladinskih trenerjev. Oba Evropska mladinska centra podpirata ta pristop in v ta namen je bil razvit nabor standardov kakovosti za izobraževanje in usposabljanje. Na tem mestu moramo omeniti posebne tečaje in dolgoročno usposabljanja za trenerje v organizaciji Sveta Evrope, mreže nacionalnih agencij programa Mladi v akciji in podpornih centrov SALTO, partnerstva za mladino Evropske unije in Sveta Evrope, Evropskega mladinskega foruma in številnih mladinskih nevladnih organizacij. Poleg tega Evropski mladinski forum razvija strategijo za zagotavljanje kakovosti pri neformalnem učenju, katere cilj je sprejetje listine kakovosti. Na evropski ravni mladinsko delo ne bi funkcioniralo brez financiranja in podpornih struktur.

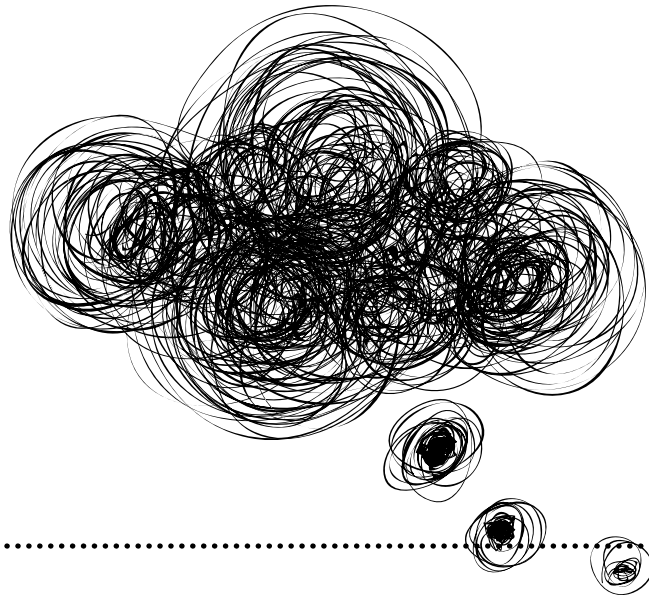
V okviru Sveta Evrope Evropski mladinski sklad nudi podporo mladinskim projektom, ki vodijo v opolnomočenje mladih in gradijo njihove zmožnosti.

Program Mladi v akciji ter njegov naslednik Erasmus+: Mladi v akciji igra v Evropski uniji, kot tudi širše, izjemno vlogo pri spodbujanju mladinskega dela, promociji njegovega pomena ter družbenega, političnega in formalnega priznavanja. Nacionalne agencije in osem podpornih centrov SALTO centrov igrajo ključno vlogo v približanju tega procesa deležnikom in upravičencem ter pri zagotavljanju dobrih rezultatov, še posebej na nacionalni ravni. Vmesna ocena programa iz aprila 2011 prinaša zelo pozitivne zaključke glede njegove relevantnosti, dodane vrednosti in učinkovitosti, še posebno z vidika neformalnih učnih izkušenj. V tem pogledu program predstavlja več kot mejnik, je kot travnik, kjer cveti na tisoče cvetic. Pravi izziv je zaščititi mejnike, predstavljene v tem članku, in jih razvijati naprej. Prav tako pa je izziv mladinskemu delu zagotoviti prostor in ugled, ki ju zasluži, v partnerskem in enakopravnem sodelovanju z drugimi sektorji.

RESOLUCIJA

PRIZNAJMO NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE V SLOVENIJI

FOKUS

Borut Cink,
MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE

M

Mladinski svet Slovenije (MSS) je skupaj s partnerskimi organizacijami (Zveza ŠKIS, Zavod Nefiks, Mreža MINVOS, e-Študentski servis, Študentska organizacija Slovenije) in deležniki iz mladinskega sektorja prepoznal potrebo po ureditvi področja priznavanja neformalnega izobraževanja (NFI) v Sloveniji, tako v mladinskem sektorju kot širše. Pri tem nismo prezrli dejstva, da na tem področju potekajo številni procesi s podobnimi cilji, a smo ugotovili, da manjka vizija za sistemsko urejanje priznavanja neformalnega izobraževanja v Sloveniji. V tem smislu je bil osnovni namen simpozija postaviti temelje za sistemsko urejanje priznavanja neformalnega izobraževanja pri nas, kar bo podlaga za rast in razvoj neformalnega izobraževanja v Sloveniji.

Ko smo razmišljali in razpravljali o izvedbi mednarodnega simpozija smo se soočili z vprašanjem, kako ob številnih akterjih, praksah in razumevanju neformalnega izobraževanja in njegovega priznavanja pri različnih deležnikih vzpostaviti proces, ki bo maksimalno vključujoč, obenem pa bodo njegovi zaključki univerzalni in v skladu s smernicami razvoja neformalnega izobraževanja. Odločili smo se, da mednarodni simpozij zastavimo kot zaključno točko procesa vzpostavljanja skupnih temeljev in razumevanja, kar bo omogočilo skladen razvoj neformalnega izobraževanja v Sloveniji. Zaključno v smislu tega, da

pripeljemo proces razumevanja in identificiranja izzivov na področju neformalnega izobraževanja in njegovega priznavanja na točko, na kateri smo deležniki poenoteni, kje smo in v katero smer želimo iti.

Kako to doseči? Odločili smo se, da pripravimo dokument, ki bo povzel stanje na področju neformalnega izobraževanja in njegovega priznavanja v Sloveniji ter začrtal smernice za naprej. V ta namen je posebna delovna skupina pripravila osnutek resolucije Priznavanje neformalnega izobraževanja v Sloveniji, ki smo ga dokončno uskladili in sprejeli na mednarodnem simpoziju v Državnem zboru. Z resolucijo smo se osredotočili predvsem na priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj in spretnosti, ker smo ocenili, da je v Sloveniji problematičen način beleženja in dokazovanja neformalno pridobljenega znanja in kompetenc ter posledično nenaklonjenost priznavanju neformalno pridobljenega znanja v nasprotju s formalno pridobljenim znanjem. V našem prostoru že imamo nekaj uveljavljenih orodij beleženja, kot so Nefiks – neformalni indeks, Moje izkušnje in Youthpass, vendar ta orodja ne uživajo formalnega priznavanja, kar zmanjšuje njihovo uporabno vrednost za posameznika v odnosu do delodajalcev in izobraževalnih institucij, dveh najpogostejših naslovnikov, v odnosu do katerih bi želeli izkazovati kompetence in iz-

kušnje, pridobljene skozi neformalno izobraževanje in neformalne delovne izkušnje. Medtem ko orodja dosegajo stopnjo prepoznavnosti med posameznimi delodajalci in mladimi samimi ter v mladinskem sektorju, bi bilo potrebno priznavanje urediti na sistemski ravni.

Na evropski ravni je Strasbourški proces postavil temelje, ki priznavanje neformalnega izobraževanja postavijo na štiri pomembne stebre: formalno priznavanje, politično priznavanje, družbeno priznavanje in osebno priznavanje. Pri političnem in formalnem priznavanju gre za pravno, formalno in normativno urejanje področja priznavanja neformalnega izobraževanja, ki je tudi primarni predmet prizadevanj v resoluciji. Pri družbenem priznavanju je pomembno to, da sektor, civilna družba, družina in širše družbeno okolje prepozna neformalno izobraževanje kot pomembno in vredno ter ga primerno promovira, podpira, uporablja in predvsem ne odvrča potencialnih udeležencev od vključevanja v procese neformalnega izobraževanja, temveč jih k temu vzpodbuja. Osebno priznavanje pa temelji na posameznikovem prepoznavanju pomena vključevanja v neformalno izobraževanje ter njegovo pozitivno vrednotenje. Obenem je pomembno, da posameznik najprej pri sebi prepozna naučeno in pridobljeno skozi neformalno izobraževanje ter zna to smotno ubesediti v odnosu do drugih, bodisi delodajalcev, družine ali profesorjev.

Resolucija k vprašanju formalnega priznavanja NFI v Sloveniji pristopa skozi prizmo štirih področij: (1) Priznavanje neformalnega izobraževanja v formalnem izobraževanju, (2) v gospodarstvu in na trgu dela, (3) na sistemski ravni (pravna ureditev) in (4) v mladinskem sektorju. Vsako od teh področij smo analizirali in na podlagi ugotovitev pripravili ukrepe za sistemsko urejanje priznavanja neformalnega izobraževanja v Sloveniji.

Na področju formalnih izobraževalnih sistemov tako resolucija predlaga doslednejši zapis in izvajanje pravilnikov o priznavanju neformalno pridobljenega znanja, saj podlage za priznavanje so, a se jih ne uporablja. Delodajalcem resolucija predlaga, da prepoznajo dodano vrednost, ki jo imajo mladi, ki z neformalnim izobraževanjem pridobijo veščine za življenje in konkretne kompetence, obenem pa naj priznajo neformalne delovne izkušnje enakovredno formalnim delovnim izkušnjam in naj pri zaposlovanju mladih ne upoštevajo zgolj kriterija delovne dobe. Država mora poskrbeti za večjo prepoznavnost obstoječih orodij za beleženje neformalnih znanj in neformalnega izobraževanja (npr. Nefiks, Youthpass) in neformalnih delovnih izkušenj (Moje izkušnje) med mladimi, delodajalci in državo za lažji vstop mladih na trg dela skozi izkazovanje neformalnega izobraževanja, zagotovi naj trajnostno financiranje programov neformalnega izobraževanja, ki so preverjeno kakovostni (po sistemu MiQ ali drugem od države prepoznanem sistemu za zagotavljanje kakovosti NFI). Ukrepi za mladinski sektor pa so namenjeni predvsem temu, da izvajalci neformalnega izobraževanja namenijo posebno pozornost neformalnemu izobraževanju v mladinskem delu, ki je namenjeno socialni vključenosti ranljivih skupin mladih, in vzpostavijo mehanizme za zagotavl-

janje kakovosti, ki morajo operirati na podlagi skupnih imenovalcev, ki se ne ravna po najmanjšem skupnem imenovalcu, temveč stremijo k čim bolj celostnemu pristopu izvajanja neformalnega izobraževanja. V resoluciji so predlogi ukrepov podrobneje razdelani, resolucija pa je na voljo na spletni strani Mladinskega sveta Slovenije.

Z namenom, da resolucija ne ostane samo še ena mrtva črka na papirju, smo takoj po 13. novembru 2013, ko je v Državnem zboru potekal mednarodni simpozij, zastavili nadaljnje korake za nadgradnjo doseženega. Tako smo februarja letos, v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter našimi partnerji organizirali konferenco Priznajmo neformalno, katere namen je bil pripraviti akcijski načrt za realizacijo ukrepov, ki so zapisani v resoluciji. Pred to konferenco je delovna skupina MSS opravila srečanja s ključnimi deležniki, ki jih naslavljajo ukrepi iz resolucije, z namenom preverjanja pripravljenosti za realizacijo ukrepov in predvsem, ali so pripravljeni v teh procesih tudi sami sodelovati.

Spet se je pokazalo, da obstaja načelna pripravljenost za sodelovanje pri vseh ključnih deležnikih. Kljub temu pa bo ključno vlogo v teh procesih morala prevzeti država. V tem pogledu obstajajo zaveze države, ki predvidevajo njeno proaktivno vlogo. Tako je razvoj področja priznavanja neformalnega izobraževanja umeščen v slovenski večletni okvir financiranja iz sredstev EU, kot tudi v Resolucijo o nacionalnem programu za mladino 2013–2022. Nimamo pa odgovora odločevalcev na vprašanja, kdaj in na kakšen način. Na Mladinskem svetu Slovenije še čakamo, da bo realiziran sestanek na to temo na pristojnem ministrstvu. Pestro dogajanje na političnem parketu nam pri tem ni v pomoč.

Priznavanje neformalnega izobraževanja na sistemski ravni nam bo prineslo večje zavedanje o neformalnem izobraževanju kot priložnosti za samoizpopolnjevanje, lažje prehajanje med šolskimi programi, lažje prehajanje mladih na trg dela in večji izkoristek človeškega kapitala v družbi. Okrepili se bodo izvajalci neformalnega izobraževanja, zagotovili pa bomo tudi večjo kvaliteto izvedenih programov. Obenem bomo sledili evropskim smernicam ter potrebam mladinskega sektorja in mladih v Sloveniji. Ob ustrezni ureditvi priznavanja neformalnega izobraževanja v Sloveniji pa ne bomo prispevali zgolj k bolj celostni ureditvi polja mladinskega dela, temveč k širši ureditvi področja izobraževanja znotraj civilne družbe.

Foto: arhiv MSS

PREGLED RAZISKAV

O POMEMENU NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA V KONTEKSTU MLADINSKEGA DELA

Vzporedno s procesom sprejemanja pomembnih dokumentov in organiziranjem dogodkov o priznavanju neformalnega učenja na najvišjih evropskih ravneh so se na pobudo Evropske komisije, Evropskega mladinskega foruma ter nacionalnih agencij programa Erasmus+: Mladi v akciji začele izvajati tudi vse številčnejše raziskave, katerih namen je usmerjen v (kvalitativen) prikaz pozitivnih učinkov neformalnega izobraževanja in mladinskega dela na mlade. V osišču teh študij so se pojavljala različna raziskovalna vprašanja, če povzamemo, pa se jih večina osredotoča na preučevanje učinkov neformalnega izobraževanja, mladinskega dela, mednarodne mobilnosti ali politične participacije mladih na njihovo zaposljivost, učenje in razvoj kompetenc, pa tudi na položaj mladinskega dela ter uresničevanje ciljev EU na socialnem in ekonomskem področju. Spodaj na kratko predstavljamo nekatere od teh raziskav.

Mojca Kambič,
MOVIT

R

RAZISKOVALNA ANALIZA IN SPREMLJANJE UČINKOV PROGRAMA MLADI V AKCIJI (RAY) (2012–2013)

Raziskovalno analizo in spremljanje programa Mladi v akciji opravlja mreža RAY, ki je bila ustanovljena leta 2008. Vanjo so trenutno vključene nacionalne agencije programa ter njihovi raziskovalni partnerji iz večine programskih držav. Namen mreže RAY je raziskovati učinke evropskega programa na področje mladine, s posebnim poudarkom na preučevanju učinkov na mlade udeležence projektov, mladinske delavce in mladinske voditelje, vključene v projekte programa Mladi v akciji, pa tudi na njihove organizacije, skupine in skupnosti, v katerih so projekti potekali.

Raziskovalni rezultati pričajo o tem, da je program v veliki meri vplival tako na razvoj ključnih kompetenc, aktivno državljanstvo ter participacijo v družbi in političnem življenju mladih kot tudi na njihovo zaposljivost. Rezultati raziskav pa tudi kažejo, da je program znatno prispeval k ustvarjanju novega znanja in razširjenju zavesti o procesu in rezultatih aktivnosti neformalnega učenja tako na splošno kot znotraj okvirov mednarodnega mladinskega dela.

RAZISKAVA O VPLIVU NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA V MLADINSKIH ORGANIZACIJAH NA ZAPOSLOJIVOST MLADIH (2012)

Raziskavo je izvedel Evropski mladinski forum, ki je s teoretičnimi raziskavami, posvetovanji z mladinskimi organizacijami, anketami z mladimi in fokusnimi skupinami z delodajalci iz vse Evrope preučeval, v kolikšni meri kompetence in veščine, pridobljene z neformalnim izobraževanjem v mladinskih organizacijah, prispevajo k zaposljivosti mladih. Izsledki raziskave pričajo o tem, da redno in aktivno delovanje mladih v mladinskih organizacijah v veliki meri prispeva k njihovem razvoju mehkih veščin. Med šestimi kompetencami, ki jih delodajalci še posebej cenijo, jih mladi kar pet pridobijo preko vključenosti v različne oblike mladinskega dela – to so dobre komunikacijske veščine, timsko delo, sposobnost sprejemanja odločitev, organizacijske sposobnosti in samozavesti. Mladi, ki so sodelovali v mednarodnih aktivnostih neformalnega izobraževanja, pa so dodatno okrepili tudi kompetence sporazumevanja v tujih jezikih, medkulturno zavest in vodstvene sposobnosti.

RAZISKAVA O POMENU MLADINSKEGA DELA V EU (2014)

Raziskavo je izvedla Evropska komisija z namenom izboljšane razumevanja družbeno-gospodarskega pomena in prepoznavnosti dosežkov mladinskega sektorja v EU. Študija ugotavlja, da mladinsko delo pomembno prispeva k doseganju ciljev EU na področju gospodarskega in socialnega razvoja v kontekstu Socialne agende in strategije Evropa 2020. Komisija namerava izsledke raziskave predložiti nacionalnim, regionalnim in lokalnim deležnikom mladinskega dela v 28 državah članicah.

EVROPSKI SEZNAM ZA POTRJEVANJE NEFORMALNEGA IN PRILOŽNOSTNEGA UČENJA (2010)

Evropski seznam za potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja od leta 2004 ponuja pregled različnih ukrepov in metod za priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja v državah članicah EU in širše. Do nedavnega je bil največji poudarek usmerjen predvsem na področje splošnega in poklicnega usposabljanja, od leta 2007 pa se vse bolj upošteva tudi področje neformalnega izobraževanja. Trenutna različica poročila iz 2010 vsebuje poročila iz 34 držav, 10 študij primerov in 4 tematska poročila. Mladinski sektor je bil še posebej izpostavljen v okviru študije o vplivu Youthpassa.

RAZISKAVA O VPLIVU YOUTHPASSA (2013)

Raziskava o vplivu Youthpassa je bila izvedena na pobudo Evropske komisije z namenom raziskati in izpostaviti vpliv Youthpassa kot orodja, proces in strategijo priznavanja učinkov neformalnega učenja. Podatki, pridobljeni tako preko kvantitativnih kot kvalitativnih raziskovalnih metod, kažejo, da je Youthpass prispeval k priznavanju neformalnega in priložnostnega učenja v okviru mednarodnih projektov mobilnosti ter omogoča, da udeleženci v polni meri izkoristijo učne priložnosti v okviru svojih projektov. Rezultati raziskave kažejo, da predstavlja Youthpass tako udeležencem kot organizacijam, ki so izvajale projekte Mladi v akciji, dragoceno orodje, ki jim je bilo v pomoč pri večjem zavedanju in povečanju učnih rezultatov projektov Mladi v akciji, oboji pa so znali s pomočjo Youthpassa tudi na učinkovitejši način sporočiti, kaj so se v okviru teh projektov naučili.

ŠTUDIJA O SODELOVANJU MLADIH V DEMOKRATIČNEM ŽIVLJENJU (2013)

Študija Evropske komisije o sodelovanju mladih v demokratičnem življenju je analizirala trenutno stanje participacije mladih v Evropi. Namen raziskave je bil preučiti obstoječe pobude za spodbujanje participacije mladih ter zagotoviti zaključke o tem, kako je mogoče sodelovanje mladih v demokratičnem življenju v Evropi še nadalje okrepiti. Izkazalo se je, da mladi želijo sodelovati v politiki, zahtevajo več informacij o politiki in volitvah ter se zanimajo za institucionalne okvire, ki bi izboljšali njihovo sodelovanje in zastopanje.

INTERVJU

P

**Po letih aktivnega udejst-
vovanja na področju mla-
dinskega sektorja ste bili
oktobra izvoljeni za župa-
na Občine Ajdovščina, s**

**čimer se uvrščate med najmlajše
slovenske župane. Kako se poču-
tite v tej novi vlogi in kako se
soočate z vsakodnevnimi izzivi,
ki vam jih to delo prinaša?**

Priznati moram, da se v koži župa-
na počutim dobro. Že prvi dan, ko
sem nastopil funkcijo, sem kar hi-
tro padel v vodo in začel plavati;
pravzaprav časa za spoznavanje
sploh ni bilo. Dobro je, da sem kot
občinski svetnik že poznal stroj
občine, občinske politike in občin-
ske uprave, saj mi je to omogoči-
lo nemoten začetek dela že prvi
dan. Tudi kot aktivist v mladinskem
sektorju sem ogromno sodeloval z
občinskimi upravami v okviru pro-
grama Mladim prijazna občina, za
katerega sem skrbel kot programs-
ki vodja Inštituta za mladinsko poli-
tiko. Izkušnje izvršnih funkcij, ki
sem jih opravljal v mladinskem sek-
torju, so ravno tako izredno dobro-
došle. Največji izziv, ki ga tovrstno
delo prinaša, je sprejemanje hitrih
odločitev. Na mizi so pomembne
odločitve, ki jih je treba sprejeti tudi
v roku petnajstih minut.

**Katere kompetence neformalne-
ga učenja, ki ste jih prejeli kot
mlad tabornik ter kasneje aktivist
oblikovanja mladinskih politik, so
vam bile na vaši karierni poti na-
jbolj v pomoč?**

Pravzaprav je moja karierna pot
povezana izključno z znanjem in
kompetencami, ki sem jih osvojil
kot mladinski aktivist. Moja študi-

jska pot na farmaciji je namreč
popolnoma ločena od tiste, ki sem
jo prehodil v mladinskem sektorju.
Tudi politika je bistveno bližje mla-
dinskemu sektorju kot farmaciji.
Neprecenljive izkušnje, ki mi jih je
dal mladinski sektor in jih danes
uporabljam kot župan, pa so pov-
ezane s sodelovanjem z izvoljenimi
predstavniki v občinskem svetu,
usklajevanjem med samimi svetni-
cami in svetniki ter načinom spre-
jemanja odločitev po demokratični
poti. Mladinskemu delu, predvsem
tabornikom, pa se moram zahvaliti
za privzgojeni socialni čut in visoko
stopnjo družbene odgovornosti.

**Priznavanje učinkov mladins-
kega dela in neformalnega izo-
braževanja je vse pogostejše
zapisano tako v evropskih kot
nacionalnih političnih strategi-
jah. Kaj so po vašem mnenju
najpomembnejši učinki mladins-
kega dela in neformalnega izo-
braževanja za mlade?**

Zelo jedrnat bom povedal. Na-
jpomembnejši učinek mladinskega
dela je gradnja celovitih osebnos-
ti, ki so danes iskane na vseh po-
dročjih dela. Stopnja prevzemanja
odgovornosti med tistimi, ki izha-
jamo iz mladinskega organiziran-
ja je bistveno večja od stopnje, ki
jo prevzemajo naši vrstniki. Drugi
učinek, ki mu pripisujem izjemen
pomen, pa je pripravljenost za delo
v skupno korist.

**Čas, ko veliko mladih bolj
privlačijo virtualni svetovi kot
aktivno vključevanje v skupnost
ter opozarjanje na probleme, s
katerimi se soočajo v procesu
osamosvajanja, prinaša za mla-**

Foto: Samo Trebižan

**dinsko delo nove izzive. Se bo mla-
dinsko delo preselilo na splet? Kako
pritegniti mlade, da bodo aktivneje
vključeni v oblikovanje svoje pri-
hodnosti v družbi?**

Mladinsko delo se že seli na splet. V
nobenem primeru pa ne sme ostati
samo na spletu. Veste, odgovoren
posameznik ne nastane za ekranom
in tipkovnico, ampak med ljudmi. In
tu je tudi primarno mesto mladins-
kega dela. Tudi mladinski delavci ne
sodijo za računalnike, ampak med
mlade. Sicer priznavam močan pod-
porni pomen mladinskega dela na
spletu, prek spletnih družbenih om-
režij, a dela v skupini, ki je značilno za

mladinsko delo, na spletu ne more-
mo doseči. Spodbujanje solidarnosti
med člani skupine, sprejemanje sku-
pne odgovornosti za odločitve, pov-
ezovanje in sodelovanje so elemen-
ti, ki jih preko spleta ne bomo nikoli
dosegli.

Strinjam se, da je potrebno mlade čim
bolj pritegniti k aktivnemu vključevan-
ju v oblikovanje svoje prihodnosti. Ob
tem trčimo na dva temeljna izziva –
čez palec rečeno je prvi nezaintere-
siranost mladih pod 24. letom, drugi
pa nezmožnost mladih nad 25. letom
za aktivno sodelovanje v splošno
korist. Čarobne palčke, ki bi stanje

spremenila, seveda nimam. Sem pa
pri svojem delu skušal dajati mlajšim
zgled in potrebno osebno motivacijo
za sledenje mojim korakom, kar se
je izkazalo za najbolj učinkovit način.
Po drugi strani pa se moramo čim
bolj povezati z okoljem, kjer so mladi
redno prisotni, kot so na primer šole,
krožki, fakultete in podobno. Tam je
potrebno mlade okužiti z mladinskim
delom.

**Kot dolgoletni aktivist v mladins-
kem sektorju tako na lokalni kot
nacionalni ravni ste si ustvarili
določeno sliko stanja sektorja v Slo-
veniji. Kako vi vidite stanje na po-
dročju mladinskega dela in politike
pri nas?**

Na to vprašanje bi lahko imel nekaj ur
trajajoče predavanje ali pa napisal kn-
jigo. A če moram odgovor uokviriti v
nekaj besed, bi rekel, da je polje mla-
dinskega dela stabilno, a ne dosega
svojih potencialov. Imamo relativno
dovolj raznoliko strukturo mladinskih
organizacij tako na lokalnem kot na-
cionalnem nivoju, a so te strukture po
večini šibke in podvržene hitrim spre-
membam glede na vsakokratne aktiv-
iste. Bistveno preveč javnih sredstev
vlagamo v javne strukture in premalo
v zasebne, ki pa so kljub vsem teža-
vam edino zdravo jedro mladinskega
dela.

Težave mladinskega dela so pred-
vsem v kadrovske in finančni podhran-
jenosti organizacij v mladinskem sek-
torju, kar je posledica zanemarjanja
sektorja s strani države oz. lokalnih
skupnosti. Kljub težavam pa je opravlj-
jeno delo kakovostno in na ravni, ki si
zasluži pohvalo.

Mladinske politike pa so bistve-
no bolj zadaj, kar se tiče razvoja.
Kot nepovezan skupek ukrepov jih
sicer lahko prepoznamo, a je prav ta
nepovezanost med različnimi sektorji
in ministrstvi vzrok napak, ki jih na po-
dročju mladinskih politik letno opaz-
imo. Sicer se je res težko odločati
med vsemi skupnimi – da ne rečem
družbenimi – cilji, a odločitev v korist
hitrejšega osamosvajanja mladih je
premalo. Država se s problematiko
mladih ne ukvarja sistematično in je
ne uvršča na dnevni red, kar posled-
nično pomeni podaljševanje obdobja
mladosti.

TADEJ
BEOČANINMojca Kambič,
MOVIT

OD MLADINSKEGA AKTIVISTA DO ŽUPANA

Naj povzamem. Za mladinsko delo bi rekel malo denarja, a kvalitetna muzika. Za mladinsko politiko pa malo denarja, malo muzike.

Mladinski sektor je že leta kadrovsko, finančno in strukturno podhranjen. Veliko odgovornosti za to stanje nosijo tudi lokalne skupnosti, ki pogosto ne znajo v zadostni meri prepoznati potenciala mladinskega dela in vključenosti mladih v mladinske politike. S kakšnimi ukrepi boste kot župan občine Ajdovščina podpirali mlade pri njihovem udejstvovanju v mladinskem sektorju?

Ukrepi, ki jih občina Ajdovščina že izvaja za razvoj mladinskega sektorja, bom seveda ohranil. Konec koncev so nastali z mojo aktivno udeležbo in so v večini primerov plod mojega dela v preteklosti. Ajdovske mladinske organizacije imajo ustrezne prostorske pogoje za izvajanje redne in projektne dejavnosti, tudi razdeljena sredstva so daleč nad povprečjem ostalih lokalnih skupnosti – gledano povprečno na eno organizacijo. Tisto, kjer bom kot župan spodbujal korake naprej, so povezave mladinskega sektorja z izobraževalnim sistemom in povezave z gospodarstvom. Vpliv, ki so mi ga ljudje z izvolitvijo namenili, bom izkoristil za spodbujanje teh povezav in kak pilotni projekt, ki bo lahko zgled za državo.

Kot župan ste oktobra vstopili v neko novo poglavje, kjer boste kot odločevalec morda kdaj stali tudi na nasprotnem bregu kot vaši mladi občani. Imajo po vašem mnenju politični odločevalci v Sloveniji dovolj poslušna za mlade? Kaj lahko za izboljšanje stanja naredijo mladi?

Sicer verjamem, da se to ne bo zgodilo, da bi si bil z mladimi na nasprotnem bregu. Smer razvoja občine, ki sem jo zastavil, je mlajši in aktivni generaciji pravzaprav pisana na kožo. Moja splošna ocena je, da imajo politični odločevalci posluh predvsem za tiste, ki so jih izvolili. Tisti, ki jih je izvolil kapital, bodo bolj dovzetni za kapital. Tisti, ki so jih izvolili starejši, bodo bolj dovzetni za starejšo generacijo. Tisti, ki so jih izvolili mladi, pa bodo bolj dovzetni za mlajšo in aktivno generacijo. Naloga mladih, da bodo bolj slišani, je seveda najprej visoka mera aktivnosti v projektih, ki bodo prepoznani in bodo neposredno v skupno korist. Dokazati se morajo z delom, da jih bodo odločevalci jemali bolj resno in v njih prepoznali partnerja, na katerega se lahko zanesejo.

Kaj so po vašem mnenju najpomembnejše naloge občine, ki jih mora zagotoviti mladim?

Vsaka občina mora zagotoviti okolje, v katerem lahko mladi v polnosti razvijejo in izrazijo svoje potencialne. Poskrbeti mora za visoko kakovost življenja v fazi, ko si želijo več zabave, in kasneje v fazi, ko si želijo ustvariti samostojno življenje. Konkretno morajo občine v tej drugi fazi poskrbeti za ugoden dostop do stanovanj in z ustrezno razvojno politiko prispevati k ustvarjanju novih delovnih mest.

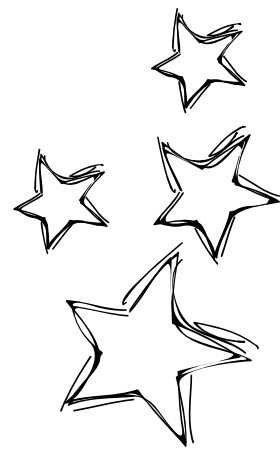
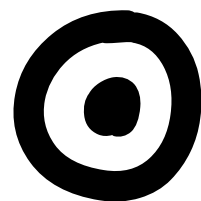
Nadalje potrebujejo mlade družine predvsem dostopne vrtce, šole, potniške povezave itd. Situacija je v vsaki občini seveda drugačna. Občina, ki doseže priseljevanje mladih, je odlična. Tista, ki število mladih ohranja, je dobra.

Tista, iz katere se mladi odseljujejo, pa je pred izzivi, ki jih mora nemudoma pričeti reševati.

V Mladinskem svetu Ajdovščina ste pred leti zasnovali certifikat Mladim prijazna občina kot priznanje samoupravnim lokalnim skupnostim, ki uspešno izvajajo ukrepe s področja mladinskih politik, lani pa ste certificiranje prenesli na Inštitut za mladinsko politiko. Kako uspešni ste bili pri razširjanju certifikata, se kje že kažejo kakšni konkretni, trajnostni rezultati te pobude? Program in certifikat Mladim prijazna občina je dosegel neverjeten odziv. Doslej ga je prejelo 10 % vseh slovenskih občin (21), kar je sicer malo, a si upam trditi, da je certifikat vsaj polovico od teh spodbudil k izvajanju novih ukrepov za mlade in k strateškemu razmišljanju o tej generaciji. Občine, ki se neuspešno prijavijo na poziv, se čez leto ali dve prijavijo ponovno z odpravljenimi pomanjkljivostmi in pridobijo certifikat – njihov napredek je res lepo opazovati. Vsako leto pridobi certifikat okrog 7 občin, ki so primeri dobrih praks in zgled ostalim občinam za urejanje področja mladine. Kot najpomembnejši rezultat certificiranja prepoznavam prav povečanje motivacije občin za delo na področju mladine.

Še naprej ostajate tabornik? Boste ostali aktivno povezani z mladinskim sektorjem?

Enkrat tabornik – vedno tabornik. Sicer mi marca preteče mandat načelnika Zveze tabornikov Slovenije, ponovno zaradi novih obveznosti ne bom kandidiral, a z organizacijo ostajam tesno povezan, kot velja to tudi za Inštitut za mladinsko politiko na področju razvoja lokalnih mladinskih politik – konec koncev se prav v tej točki moji poslanstvu srečata.

V AKCIJI

EUROPEAN PHOTO YOUTH 2014 PROJEKT MLADINSKE IZMENJAVE

V Mariboru je med 24. in 31. avgustom 2014 potekala mednarodna izmenjava mladih fotografov European Photo Youth 2014 oz. EPY 2014 v organizaciji

Društva za razvoj filmske kulture iz Slovenije, Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży »Uskrzydłamy« iz Poljske in Magyar Fotomuveszek Szovetsege iz Madžarske. Udeleženci so večino časa, ko niso vihteli svojih fotoaparátov po mestu, preživeli v prostorih kulturno-športnega inkubatorja GT22, ki ga upravljajo mariborske neodvisne kulturne, športne in mladinske organizacije in na več kot tisoč kvadratnih metrih med drugim nudi predavalnico, knjižnico, fotografsko temnico, galerijo, fotografski muzej in odprto kuhinjo, kjer se lahko vsak, ki želi, preizkusi tudi v kuhanju.

Ob pomoči šestih mladinskih voditeljev, ki so bili hkrati strokovni mentorji, je 30 mladih fotografov, med katerimi so bili večinoma študenti in mladi brezposelni, izpopolnjevalo svoje fotografsko znanje in širilo obzorja skozi praktično fotografsko delo po skupinah. Ker prijava na izmenjavo ni zahtevala določenih stopnje fotografske izkušenosti ali celo izobrazbe, je bil nabor udeležencev zelo pester in širok – od nadpovprečno izkušenih in izobraženih fotografskih profesionalcev do popolnih začetnikov, ki jih zanima fotografija.

Udeleženci so se glede na področje dela mentorjev, zadane okvirne teme in lastne interese približno enakomerno porazdelili v 5 skupin, kjer je bila vloga mentorjev predvsem usmerjevalna. Največji prenos znanja in izkušenj se je namreč dogajal med udeleženci samimi in pa tudi v obratni smeri do mentorjev. Slednji so v glavnem že uveljavljeni mladi fotografi, ki jih zanima poučevanje fotografije, ravno mladinske izmenjave in podobni projekti pa so dobra priložnost za pridobivanje pedagoških izkušenj.

Večino časa, predvidenega za fotografiranje, so fotografi skozi svoje objektivne raziskovali različne predele Maribora, pri čemer so razmišljali o svojih temah, ki so bile precej raznolike, od socialnih do zelo abstraktnih, vendarle pa je bila mladost rdeča nit skupnega koncepta. Rezultat osrednjega dela izmenjave so serije fotografij, ki so jih mladi fotografi predstavili na dobro obiskanem zaključnem dogodku, ki je bil odprt za javnost. Po izmenjavi je mlada kuratorica naredila smiselni izbor teh serij in jih oblikovala v fotografsko razstavo, ki bo potovala po različnih krajih. Med 29. novembrom in 12. decembrom 2014 je na ogled v GT22 v Mariboru, januarja v Budimpešti in februarja v Varšavi. Sodelovanje na mednarodni

Željko Milovanović:
DRUŠTVO ZA RAZVOJ
FILMSKE KULTURE

Foto: Davorin M. Ciglar

razstavi v tujini je pomembna referenca pri nadaljnjem uveljavljanju vseh mladih fotografov, razstava pa je tudi dobro orodje razširjanja rezultatov izmenjave in promocija tovrstnih izobraževalnih in umetniških aktivnosti. Ob različnih uporabljenih tehnikah digitalne fotografije in analogne fotografije z razvijanjem filmov v temnici so se udeleženci na delavnici ukvarjali s cianotipijo, starinsko tehniko, ki z uporabo določenih kemičnih spojin in pomočjo sončne svetlobe omogoča moder odtis fotografij na papir. Če so se udeleženci fotografiji posvečali predvsem ob popoldnevih, so se na dopoldanskih delavnicah projektnega vodenja izobraževali o načrtovanju in izvedbi mednarodnih umetniških projektov skozi mehanizme programov Erasmus+ in Creative Europe. Spoznali so možnosti financiranja evropskih kulturnih projektov in oblikovali nekaj konkretnih idej, ki jih bodo sami poskušali realizirati v prihodnosti.

Posebne omembe vredna je že omenjena odprta kuhinja v GT22. Trije večeri na izmenjavi so bili namreč nacionalno obarvani, kjer so se udeleženci na madžarskem, poljskem in slovenskem večeru skozi kulinariko, glasbo in druge umetniške vloške potrudili predstaviti tradicijo in kulturo svoje države. Ker se večina udeležencev iz istih držav ni poznala od prej, se je skupinski kuharski izziv izkazal tudi kot odličen proces teambuildinga, ki so ga vzljubili prav vsi, tudi novopečeni kuharji, postregel pa je s slastnimi madžarskimi, poljskimi in slovenskimi tradicionalnimi poslasticami, začinjeno z veliko dobre volje. Projekt je v prvi vrsti dosegel, da so mladi ustvarjalci preko izmenjave znanj in izkušenj okrepili svoje kompetence, ki jim bodo omogočile lažje vključevanje v kreativne industrije, in obenem pokazal nekaj možnosti, kako skozi mednarodno projektno povezovanje zaobiti apatijo in celo brezposelnost. Ponovno je prinesel nove izkušnje in ideje, ki bodo izpod rok mladih ustvarjalcev zelo kmalu prešle iz glav in papirja v realnost.

IZMENJEVALI SMO SPRETNOSTI

Tjaša Arko:
SLOVENSKA FILANTROPIJA

PROJEKT MLADINSKE IZMENJAVE

Z

Za Slovensko filantropijo, Združenje za promocijo prostovoljstva, je bila to prva mednarodna mladinska izmenjava po štirih letih. Mladostniki, ki so aktivni prostovoljci v hišah Sadeži družbe, so v preteklem letu na taborih izrazili željo po mednarodnem povezovanju. Pridružili so se jim še prostovoljci, ki nudijo učno pomoč migrantom, in drugi mladi, s katerimi smo se srečali preko naših programov.

Da bi mladi na mednarodni izmenjavi pridobili kompetence, okrepili samopodobo, spletli prijateljstva in jo resnično doživeli, smo sledili naslednjim trem temeljem:

- Sovoditelji se med seboj predhodno poznajo in želijo sodelovati. Nikoli do sedaj še nisem naletela na nerešljiv problem z mladostnikom, sem pa že bila priča nerešljivim problemom z »mladinskimi voditelji«.
- Izmenjava mora biti dovolj dolga, da se odprejo in s skupino povežejo vsi udeleženci, tudi tisti introvertirani. Prvi del izmenjave mora biti namenjen gradnji skupine.
- Vsebina mednarodne izmenjave naj bo zastavljena na način, da omogoča izkustveno učenje in pridobivanje kompetenc na zabaven način. Naloga vodij je priprava prostora, v katerem bo to mogoče in sprotne refleksija izkušenj in pridobljenih znanj.

V desetih dneh naše izmenjave je potekalo veliko aktivnosti. Pomenile so varen prostor za povezovanje, raziskovanje in učenje. Spodaj so zapisane nekatere, ki so pripomogle k pestrejši izmenjavi spretnosti.

Skupni začetki dneva: Vsako jutro po zajtrku smo začeli dan v krogu pred hišo. Pogledali smo,

kaj nas čaka čez dan, se pogovorili o morebitnih stiskah in v primeru kršenja dogovorov iskali skupne rešitve. Pohvalili smo dežurne ekipe in pohvalili posameznike, ki so poskrbeli za prijetno počutje. Tak začetek dneva je omogočil, da smo si zastavili potek dneva, razrešili morebitne konflikte in se preko skupinskih iger povezali kot celotna skupina.

Oblikovanje skupine: Želeli smo ustvariti okolje, kjer se bodo mladi povezovali, sprejemali odgovornosti in delili spretnosti. Da nam je to uspelo, smo se sprehodili skozi vse Tuckmanove faze skupinske dinamike. Prve dva dneva, ko se je skupina rojevala, smo se igrali raznovrstne spoznavne igre, mladi sami so postavili dogovore življenja na izmenjavi, iz programa natipkanega na A4-listu so nastali pisani plakati. V obdobju oblikovanja smo preko iskanja skritega zaklada spoznavali okolico, sosede in postopoma prehajali na timsko delo. Zavedanje, kaj se dogaja v tej fazi, je voditeljem pomagalo, da smo zaupali v proces in uspešno pozdravili vse bolezenske sindrome in razumeli čustvene reakcije, ki so se pojavile tekom tretjega in četrtega dneva. Postopoma se je skupina utrjevala, začela so se spletati nova prijateljstva, voditelji smo se postopoma pomikali v ozadje, mladi pa so samostojno in na lastno pobudo prevzemali vse zahtevnejše

naloge. Ko je prišla skupina v obdobje zrelosti, so se udeleženci glede na svojo željo poglobili v pridobivanje in izmenjavo različnih spretnosti na področjih glasbe, gledališča, pletenja zapestnic, polstenja iz volnene preje, risanja tetovaž, ustvarjanja letečih predmetov iz papirja, cirkuških spretnosti, fotografije, izvajanja pesmi z lončki, učenja zabavnih plesov itd.

Izkustveno raziskovanje okolice in vpletenost v lokalno okolje: Živeli smo v Zapotoku, sredi čudovite narave. Dom se je nahajal na obrobju vasi, obdan s travniki, ob gozdu, kjer lomastijo medvedi. Da se medved boji človeka in je glasna hoja po gozdu dovolj, da pobegne, medtem ko je klopa potrebno pravilno odstraniti, nam je predstavil lokalni lovec Tone. V čarobnost zdravilnih zelišč in rastlin nas je popeljala zeliščarica Ana oblečena v Pehto. Skupaj smo se sprehodili do Kureščka, na poti pa še spoznali številne rastline in obiskali zeliščni vrt. Zanimivo je bilo opazovati stik, ki so ga z naravo vzpostavili mladi. Vsakodnevno so skočili do zeliščnega vrta po meto, meliso, žajbelj ali nabrali materino dušico okoli hiše in skuhalili čaj. V gozdu nedaleč stran od hiše se je nahajal izvir bistre vode. Sprehod do izvira so si posamezniki privoščili večkrat na dan, sami, v paru ali skupini. Sprehod do vode je pomenil tudi kratek odmik vaze.

Kaj naj bo rdeča nit mednarodne izmenjave, kjer bo večina mladih stara med 13 in 18 let? Za mnoge bo to prva mednarodna izmenjava. Ne obvladajo tujih jezikov in prihajajo iz ne ravno spodbudnega okolja. Nekega večera me prešine – spretnosti. Vsi jih imamo! Mladi so polni najrazličnejših znanj, ukvarjajo se s številnimi hobiji itd. Izmenjujmo jih. In to smo počeli.

V AKCIJI

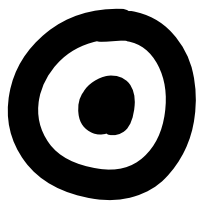

Foto: Slovenska filantropija

Foto: Slovenska filantropija

Foto: Slovenska filantropija

Goran Završnik,
koordinator projekta Gunpowder City,
MLADINSKI CENTER KOTLOVNICA KAMNIK

Kuhajmo, si skuhamo: Kaj pomeni, če si tekom izmenjave udeleženci kuhajo sami? Pomeni dodatno delo za enega izmed vodij, ki se dnevno prevaža po različna živila, veliko pomivanja posode in skrbi za čistočo v kuhinji, pomeni dodatno delo pri načrtovanju in sestavljanju jedilnikov med izmenjavo itd. Pomeni pa tudi izjemno dobro hrano, ki se lahko prilagodi različnim okusom in dietam, intenzivno timsko delo v manjših skupinicah in spoznavanje posameznih udeležencev, komuniciranje, ustvarjanje jedi za celo skupino, izmenjavo izkušenj in učenje drug od drugega; pomeni odgovornost in skrb za celo skupino. Na koncu pa ostane tudi dovolj denarja za kakšen izlet in pojedino s picami sredi Ljubljane.

Izmenjava izkušenj in svobodna izbira: Kot vrh delavnice smo načrtovali prireditev v centru Vipave, kraju, iz katerega sta prihajala udeleženca izmenjave. Poimenovali smo jo večkulturna prireditev, oblikovali so jo udeleženci tekom izmenjave. Prireditve je za nas pomenila nek cilj, do katerega se moramo dovolj izostri v spretnostih, da jih bomo pokazali pred obiskovalci oziroma delili dalje. Mladi so se v skupine razdelili glede na lasten interes in skupaj z voditeljem vadili, izmenjali veščine in se pripravili. Glasbena točka, gledališka igra, »cup song« – pesem zaigrana s plastičnimi lončki, najrazličnejše ustvarjalne delavnice, hoja s hoduljami, slack-line, bruhanje ognja in za zaključek afganistanska večerja za vse obiskovalce. Kaj je prireditev pomenila za majhen kraj, kot je Vipava, nam je povedal tudi klic gospe iz turističnega centra, ki nas je prosila, da jo naslednjič še osebno opozorimo, da pripravljamo takšno prireditev, v primeru, da ponovno spregleda letak. Razmišljam, kaj vse je prireditev in izmenjava pomenila za udeležence. Ko gledam fotografije, vidim številne nasmehe, vidim povezave med udeleženci,

Foto: Slovenska tjanropija

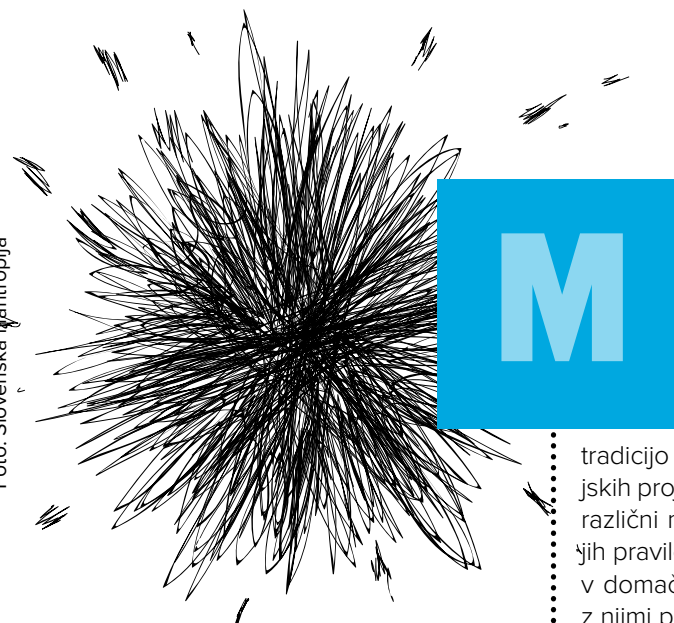
vidim pogum, podvige in samozavest, vidim prijateljstva. Vidim uspeh.

Čarobnost narave in njenih elementov: Odpeljati današnjega mladostnika za 12 dni v kraj, kjer ni trgovin in gostilnic. Kjer denar nima vrednosti, ker ga nimaš na čem zapraviti. Na čist zrak, kjer se igrajo in pijejo vodo iz narave. Kjer jih zjutraj zbudi kitara ali flavta ali bobni in Martyn, ki prepeva »Breakfast is coming«. Spuščanje lampijončkov in opazovanje, kako počasi letijo v nebo in izginjajo med zvezdami. Taborni ogenj ob večerih. Smeh, glasba in ples ter navsezadnje mnogi zaupni pogovori, ki so odkrivali in razkrivali modrosti sveta.

In za zaključek dneva vsakodnevni sestanki v nacionalnih skupinah, kjer so lahko mladi v svojem jeziku pokomentirali dan in svoje počutje, pripravljali nacionalno večerjo, razglabljali o stvareh, ki so bile zanje nove in drugačne ter iskali najboljše načine za delovanje naprej.

ČEMU ŠE LAHKO REČEM USPEH?

- Temu, da je mlada, prve dni zelo zadržana nemška udeleženka ob zaključnem odkrivanju skritega prijatelja predlagala, da lahko ona prevaja in vodi aktivnost.
- Temu, da so se spletla nova prijateljstva, ki še vedno trajajo.
- Temu, da smo voditelji sredi izmenjave predali veliko odgovornih nalog mladim ter jim nudili prostor in podporo, da so jih izpeljali.
- Temu, da je prireditev v Vipavi razširila našo energijo in smeh med približno sto obiskovalcev.
- Temu, da smo se z mladimi pogovarjali o naši različnosti, se učili sprejemati in spoštovati drug drugega
- Da smo preživeli 12 dni brez kuharic in čistilk ter sami skrbeli za svoje dobro počutje in okusno hrano.
- Temu, da so se eni naučili hoditi s hoduljami, drugi bruhati ogenj, tretji splesti fantastične zapestnice, četrti so zbrali pogum in nastopali pred drugimi, povezovali kulturne dogodke, organizirali aktivnosti in igre, peti so se naučili igrati na inštrumente in ustvarjati glasbeno točko, šesti slikali tetovaže, sedmi delovati in sodelovati v skupini z drugimi udeleženci itd.
- In na koncu tudi temu, da so mladi spoznali, da tuji jeziki niso samo šolski predmet, ampak koristno znanje za sporazumevanje s svojimi vrstniki.

V AKCIJI

MESTO SMODNIKA

PROJEKT EVROPSKE PROSTOVOLJNE
SLUŽBE

Mladinski center Kotlovnica Kamnik ima, če upoštevamo še dejavnosti ustanovitelja, Kulturnega društva Priden močic, več kot 10-letno tradicijo takšnih ali drugačnih prostovoljskih projektov. V zadnjih letih prevladujejo različni mladinski projekti v okviru EVS, ki jih praviloma vežemo na oživljanje nečesa v domači občini. Ali, morda bolje rečeno, z njimi poskušamo držati pri življenju staro mestno jedro, stare tovarne, alternativno kulturo in podobno. Naši projekti so praviloma uspešni, le redko pa presežejo načrtovan učinek. Lokalna skupnost je namreč do vprašanj, ki se jih MCK loteva preko omenjenih projektov, praviloma apatična, ali pa vsaj skregana med sabo. Sinergije so zato kljub uspehim projektom precej redke.

Tokrat se s projektom Gunpowder City lotevamo najbolj vroče žemljice v naši občini. Od sredine 19. stoletja pa do pred nekaj leti je namreč na severnem delu mesta Kamnik področje v velikosti približno 1,4 kilometra služilo dejavnostim kemične industrije. Natančneje in preprosteje: v Kamniku se je skoraj 100 let proizvajal smodnik. Zaradi narave proizvodnje smodnika je področje, kjer stoji tovarna, izjemno veliko in posejano z več kot 50 manjšimi objekti. V primeru nesreče, in teh je bilo kar nekaj, je bila tako prizadeta samo ena stavba, število človeških žrtev in materialna škoda pa majhna. Tovarna je bila pod strogo vojaško upravo, po osamosvojitvi pa je postala plen marsikoga.

In v to situacijo so konec avgusta 2014 v Kamnik priromali štirje mladi Nemci: Katharina Schoch, Florian Massa, Lukas Preiss in Maxie Werner. Misija: raziskati območje nekdanje smodnišnice, približati objekt Kamničanom z upoštevanjem trenutne dejavnosti na področju ohranjanja industrijske dediščine v Sloveniji in s primerjavo dobrih praks iz tujine na koncu projekta predstaviti lastno vizijo razvoja celotnega področja. Projekt je izredno zanimiv, ker večina Kamničanov, tudi pišoči, do pred kratkim ni imela nikakršne možnosti, da si ogleda to izredno veliko, z gozdom, betonskimi cestami in ozkotirno železnico prepleteno območje. Za več kot dva

kilometra dolgim sivim betonskim zidom, ki ga poznate vsi, ki ste kdaj obiskali Kamniško Bistrico ali Veliko planino, se skriva ogromen prostor, ki je zaradi dolgoletne kemične proizvodnje delno poškodovan, a še vedno uporaben in izzivalen za številne novodobne družbene in gospodarske dejavnosti.

V prvem delu projekta Gunpowder City bodo mladi prostovoljci naredili maketo celotnega območja v merilu 1 : 500. V ta namen smo k sodelovanju pritegnili skupino mladih kamniških arhitektov, ki se prepoznavajo pod imenom Kuf'r in s katerimi smo sodelovali že med letošnjim Kamfestom, ko so pripravili maketo Kamnika. Prav tovrstne izkušnje pridejo zelo prav pri omenjenem projektu, da ne omenjam naše navdušenosti nad do sedaj najmočnejšo povezanostjo mladih Kamničanov s projektom EVS. Projekt je povezan tudi z otvoritvijo razstave Kam so šle vse fabrike?, ki jo pripravlja Marko Kumer, dokumentarist Medobčinskega muzeja Kamnik.

Drugi del projekta bo namenjen izdelavi vizije razvoja omenjenega območja in pripravi javnega dogodka v najbolj eminentni zgradbi celotnega območja – nekdanji upravni stavbi, katere se je v preteklih letih prijel naziv Katzenberg.

Projekt Gunpowder City se bo zaključil junija 2015. Flo, Lukas, Maxie in Katharine bodo za seboj pustili do podrobnosti dokumentiran in z veliko maketo vsem viden in razumljiv projekt, ki bo lokalnim oblastem, lastnikom in običajnim smrtnikom približal to skrivnostno območje in nakazal smernice razvoja v prid lokalne skupnosti, a z odprtimi možnostmi številnih povezav s podobnimi tovrstnimi evropskimi projekti. Gunpowder City prihaja v trenutku, ko se v Sloveniji, mnogo let za Francijo, Nemčijo in mnogokatero drugo razvitejšo industrijsko ali postindustrijsko državo, končno ustvarja platforma ohranjevalcev industrijske dediščine. Na enem prvih tovrstnih posvetov septembra 2014 na Fakulteti za arhitekturo je bil prvič predstavljen tudi opisani projekt. Pridite k nam, spoznajte oba fanta in dekleti ter pokukajte za sivi zid kamniške Barutane.

DELODAJALCI ŽELIJO IZVEDETI ZA IZKUŠNJE EVS

REZULTATI PROJEKTA

“KOMPETENCE EVS ZA ZAPOS LJIVOST”

Živa Mahkota,
MOVIT

P

Projekt »Kompetence EVS in zaposljivost« je v letih 2012–2014 razvilo in izvedlo osem nacionalnih agencij

programa Mladi v akciji (slovenska, britanska, poljska, francoska, malteška, slovaška, madžarska in belgijska) skupaj z dvema podpornima centroma SALTO (SALTO SEE in SALTO Inclusion). Skupna motivacija in cilj je bil izdelati pregled kompetenc¹, ki so jih v okviru projektov evropske prostovoljne službe (EVS²) pridobili prostovoljci, in raziskati njihov vpliv na zaposljivost in zaposlitvene možnosti (nekdanjih) prostovoljcev. To je bil eden večjih skupnih projektov nacionalnih agencij in podpornih struktur programa Mladi v akciji. Razlogi za to so bili, da je zaposljivost mladih prednostna tema partnerjev – nekateri izmed njih so na njej že delali, drugi pa so potrebovali več virov, orodij in podatkov za oblikovanje strategije za soočanje s to temo.

Želja organizatorjev je bila tudi, da se na prepoznavanje kompetenc, pridobljenih preko neformalnega učenja, pogleda s širše perspektive, povečati prepoznavnost in vidnost EVS-a (predvsem v zaposlovalnem sektorju) ter preveriti, kakšne so pravzaprav potrebe delodajalcev in kako bi bilo mogoče učni proces v okviru EVS v prihodnje še bolje podpreti.

Projekt je obsegal več faz in dejavnosti, vključno s teoretičnim raziskovanjem, spletnimi anketami za nekdanje prostovoljce v EVS ter za pošiljajoče in gostiteljske organizacije, fokusnimi skupinami, nacionalnimi srečanji, mednarodnim simpozijem, ki je potekal v Sloveniji maja 2014, ter poročilom in izvršnim povzetkom, namenjena razširjanju rezultatov

projekta. **Teoretično raziskovanje** je obsegalo raziskave že obstoječih virov o kompetencah, pridobljenih z neformalnim učenjem, fokusne skupine z nekdanjimi prostovoljci EVS in spletne ankete za različne deležnike (nekdanje prostovoljce EVS, gostiteljske in pošiljajoče organizacije in delodajalce).

Druga stopnja projekta so bila **nacionalna srečanja**, ki so potekala v sodelujočih državah. Na njih so se zbrali nekdanji prostovoljci EVS, organizacije EVS, delodajalci, zaposlitveni in karierni centri. Na nacionalnih srečanjih so bili predstavljeni rezultati predhodno izvedenih raziskav, o katerih so razpravljali udeleženci na podlagi lastnih izkušenj. To je bila tudi priložnost za izmenjavo mnenj in pridobivanje podatkov o temah, ki v sami raziskavi niso bile pokrite. Maja 2014 je v Sloveniji potekal **mednarodni simpozij**, kjer so udeleženci primerjali razlike in podobnosti med zaključki nacionalnih srečanj. Poleg tega so udeleženci opredelili področja, ki jih je potrebno obravnavati v prihodnosti in potrebujejo več pozornosti.

Zadnja stopnja projekta je **poročilo**, v katerem so zbrani rezultati predhodnih faz projekta in njihova analiza. Namen poročila je, da se ga lahko uporabi kot orodje za nadaljnji razvoj projekta in kot vir za različne akterje na področju. V tem prispevku bomo poskusili zajeti ključne ugotovitve iz poročila projekta, ki se v splošnem skladajo z drugimi podobnimi raziskavami in kažejo na močno povezano neformalnega in priložnostnega učenja ter mladinskega dela z zaposljivostjo.

¹Kompetence se v tem projektu razumejo kot celoten sistem vrednot, stališč in prepričanj, kot tudi veščin in znanja, ki jih lahko uporabimo za uspešno soočanje z različnimi kompleksnimi situacijami in nalogami. Samozavest, motivacija in dobrobit so pomembni predpogoji, da lahko nekdo kompetence, ki jih razvije, tudi uporabi.

²Evropska prostovoljna služba je s strani EU podprta priložnost za prostovoljce v starosti 18–30 let, da od dveh do 12 mesecev razvijajo svoje veščine preko prostovoljnega dela v skupnosti v drugi evropski državi. EVS je del programa Erasmus+ Mladi v akciji.

KLJUČNI IZSLEDKI PROJEKTA

V grobem lahko zaključimo, da preživljanje določenega obdobja v vlogi prostovoljca v EVS v drugi državi korenito vpliva na mlade. Nekdanji prostovoljci so povedali, da je ta izkušnja vplivala na njihove načrte glede dela, izobraževanja in kraja življenja. Verjamejo tudi, da so preko sodelovanja v programu EVS razvili kompetence, ki so ključnega pomena za njihovo zaposljivost, s tem se močno

strinjajo tudi gostiteljske in pošiljajoče organizacije. Tudi delodajalci pozitivno ocenjujejo mlade, ki so preživeli določeno obdobje v tujini kot prostovoljci, in menijo, da bi nekdanji prostovoljci v EVS v svojih prijavih za službo vsekakor morali omeniti svoje prostovoljske izkušnje. Kompetence, ki naj bi jih razvijali nekdanji prostovoljci EVS, se močno prekrivajo s tistimi, ki jih iščejo delodajalci.

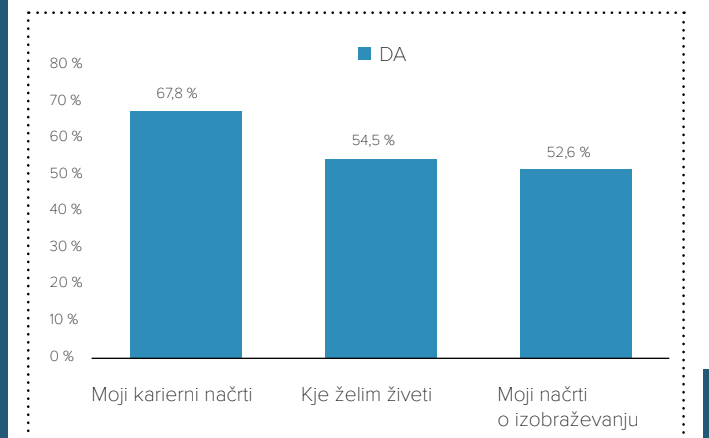
VPLIV EVROPSKE PROSTOVOLJNE SLUŽBE NA NAČRTE ZA PRIHODNOST

Nekdanji prostovoljci EVS, ki so sodelovali v raziskavi, so izrazili, da je njihova izkušnja z EVS odigrala izjemno pomembno vlogo pri oblikovanju njihovih življenj.

Po EVS so ponovno ovrednotili svoje načrte za prihodnost, predvsem načrte na področjih izobraževanja, kariere in kje bi želeli živeti.

Kar 67,8 % prostovoljcev EVS, vključenih v raziskavo, je po svoji izkušnji EVS spremenilo svoje karierni načrte, 54,5 % jih je spremenilo načrte, kje želijo živeti, 52,6 % pa jih je spremenilo načrte o izobraževanju.

Na ravni posameznih držav se vpliv izkušnje EVS zelo razlikuje od države do države. Največji vpliv na načrte na področju izobraževanja se je pokazal pri prostovoljcih iz Bosne in Hercegovine, kjer je načrte spremenilo kar 8 od 10 prostovoljcev, najmanjši vpliv na tem področju pa ima EVS pri prostovoljcih iz Slovenije, kjer so načrte na področju izobraževanja spremenili 3 od 10 prostovoljcev. Največji vpliv pri kariernih načrtih ima EVS na prostovoljce

Graf 1: Vpliv EVS na načrte za prihodnost (anketa za nekdanje prostovoljce EVS, N = 1312)

EVROPSKA PROSTOVOLJNA SLUŽBA IN UČENJE

Kot pri vseh mobilnostnih shemah, je učenje srce Evropske prostovoljne službe. EVS je edinstvena zaradi svoje neformalne strukture ter poudarka na prispevku k oblikovanju učnega procesa s strani prostovoljca samega in podpornega osebja. V primerjavi s programom študentskih izmenjav Erasmus ne obstaja zunanji sistem

ocen ali prenosa kompetenc, saj vrednotenje učnih učinkov poteka predvsem na individualni ravni.

Prostovoljec začne z učno izkušnjo še pred odhodom v tujino, proces pa se nadaljuje še dolgo po tem, ko se projekt konča.

ZAVEDANJE UČENJA V EVS

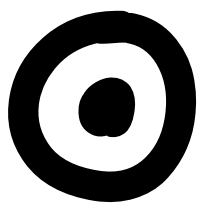
Tako prostovoljci kot pošiljajoče in gostiteljske organizacije so kot ključen element zavedanja učenja v EVS izpostavile sprotne samoocenjevanje tekom projekta, ki prostovoljcem omogoča, da celostno ozavešijo svoj učni proces. Zanimiv podatek je tudi, da orodja Youthpass ne vidijo kot uporabnega orodja

za refleksijo. Na drugem mestu po pomembnosti so po mnenju organizacij povratne informacije od ljudi iz gostiteljske organizacije.

Za boljše zavedanje učenja v EVS bi moral biti prostovoljcem zagotovljen potreben čas, usmerjanje in stalna refleksija.

	1. izbira	2. izbira	3. izbira
sprotnega samoocenjevanja tekom projekta	40,8 %	24,5 %	11,8 %
povratnih informacij od ljudi iz gostiteljske organizacije	16,6 %	18,1 %	15,8 %
uporabe na novo pridobljenih kompetenc po koncu EVS	16,5 %	15,0 %	20,2 %
razmisleka o službi EVS po vrnitvi domov	13,5 %	20,0 %	21,9 %
povratnih informacij od ljudi po vrnitvi domov	5,3 %	9,9 %	14,9 %
samoocenjevanja pri izpolnjevanju Youthpassa	4,4 %	8,8 %	13,5 %
drugo ...	2,9 %	3,6 %	1,7 %
skupaj	100 %	100 %	100 %

Tabela 1: Zavedanje učenja v EVS je bilo pridobljeno preko ... (anketa za nekdanje prostovoljce EVS)

PODPORA UČENJU V EVS

Kot pri vseh oblikah neformalnega učenja je jasna potreba po podpori prostovoljcem med njihovo izkušnjo EVS. Večina anketiranih prostovoljcev je izrazila, da je najpomembnejši njihov lastni prispevek in odprtost – tako jih meni polovica. Druga izbira je podpora vrstnikov in drugih prostovoljcev EVS – tako jih meni 21 %. Kot druga izbira se v 17,9 % pojavlja osebna odprtost in pripravljenost za učenje. Okolje gostiteljske organizacije se kot drugi odgovor pojavlja le v 17,7 %. Tu se nam logično pojavlja vprašanje, kakšna je vloga mentorjev – po mnenju nekdanjih prostovoljcev EVS ti namreč niso pomembni podporniki učnega procesa prostovoljcev, kar je najbolj presenetljiva točka raziskave. Le 7,7 % anketirancev je izbralo mentorstvo kot prvo izbiro podpore učenju, nizko pa ostaja tudi kot druga in tretja izbira (6,7 % in 10,2 %). Tu se kaže potreba po nadaljnji analizi vloge in funkcije mentorjev v učnem procesu Evropske prostovoljne službe.

Predstavniki gostiteljskih in pošiljajočih organizacij so drugačnega mnenja, in sicer menijo, da so mentorji pomembni, vseeno pa tudi oni na prvo mesto postavljajo odprtost prostovoljca in njegovo pripravljenost za učenje (49,7 %). Na drugem mestu navajajo podporno okolje v gostiteljski organizaciji (31,3 %). Tudi mentorstvo so organizacije ovrednotile višje kot nekdanjih prostovoljci EVS (8,2 % kot prva izbira in 14,8 % kot druga izbira). Še posebej v Belgiji so mnenja, da je mentorstvo zelo pomemben element (30 % kot druga izbira). Sicer med državami ni bistvenih razlik pri ovrednotenju podpornih mehanizmov za učenje.

EVROPSKA PROSTOVOLJNA SLUŽBA IN ZAPOSLOVANJE

Prostovoljstvo poveča pripravljenost za trg dela z življenjskimi izkušnjami, mednarodnimi izkušnjami in z razvojem kompetenc.

**EVS POVEČA
MOŽNOSTI
ZAPOSLOTITVE**

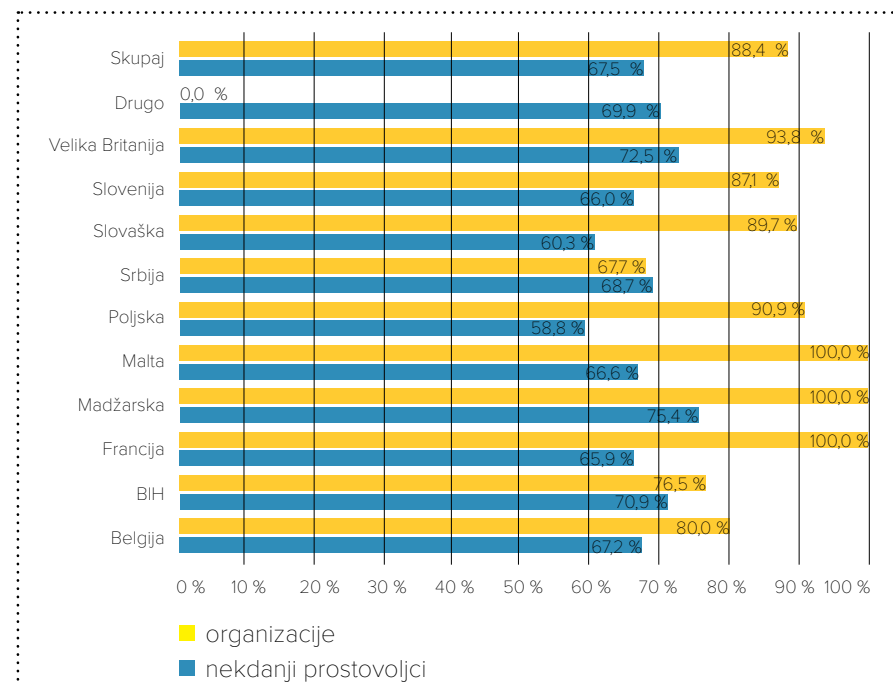
”

Osrednje vprašanje raziskave je bilo razmerje med izkušnjo EVS in zaposljivostjo mladih. Rezultati nakazujejo, da za nekdanje prostovoljce EVS brez dvoma obstaja močna povezava med izkušnjo iz EVS in možnostmi zaposlitve. Pošiljajoče in gostiteljske organizacije pa so celo bolj optimistično prepričane kot nekdanji prostovoljci, da izkušnje iz EVS povečajo možnosti zaposlitve.

S trditvijo »EVS poveča možnosti zaposlitve« se je **strinjalo 67,5 %** nekdanjih prostovoljcev EVS, vključenih v raziskavo. Z izjavo se ni strinjalo le 13,9 %, ostali pa so izrazili nevtrarno stališče do izjave. Na nacionalnih ravneh obstajajo razlike med državami. Nekdanji prostovoljci EVS iz Poljske so rahlo bolj pesimistični, saj se jih z izjavo strinja 58,8 %, medtem ko se z izjavo strinja največ prostovoljcev iz Madžarske, in sicer 75,4 %.

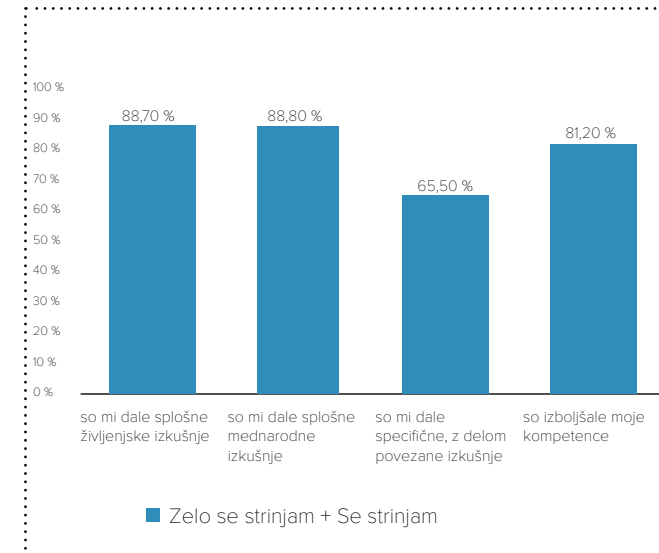
Še bolj kot sami prostovoljci vidijo pozitivno povezavo med EVS in zaposljivostjo **pošiljajoče in gostiteljske organizacije, skupno povprečje je 88,4 %** – kar je znatno višji odstotek kot 67,5 % pri prostovoljcih. S trditvijo se strinjajo vse v raziskavo vključene organizacije iz Francije, Madžarske in Malte. V Srbiji, kjer je bil delež strinjanja med organizacijami najnižji, se z izjavo strinja sedem od desetih organizacij. Največji razkorak med prostovoljci in organizacijami, ki se s trditvijo strinjajo, je v Franciji, kjer se s trditvijo strinjajo vse organizacije in 65,9 % prostovoljcev. Podobna situacija je v Sloveniji, na Malti, Poljskem, Slovaškem in v Veliki Britaniji, kjer je razlika med organizacijami in prostovoljci 20 odstotnih točk ali več.

S trditvijo, da izkušnja EVS poveča možnosti pri iskanju zaposlitve, se strinja tudi jasna večina delodajalcev (76,4 %), 11,2 % se jih s tem ne strinja, 12,5 % pa jih je neopredeljenih.

Graf 2: EVS poveča možnosti zaposlitve
(anketa za nekdanje prostovoljce EVS, N = 1295 / anketa za pošiljajoče in gostiteljske organizacije, N = 320)

IZKUŠNJA EVS POVEČA PRIPRAVLJENOST ZA TRG DELA, KER ...

Graf 3: Izkušnje iz EVS povečajo pripravljenost za trg dela, ker ...
(anketa za nekdanje prostovoljce EVS, N = 1291)

**RAZVOJ
KOMPETENC**

Tu se nekdanji prostovoljci in organizacije strinjajo – katere kompetence pa se v okviru EVS razvijejo bolj in katere manj?

”

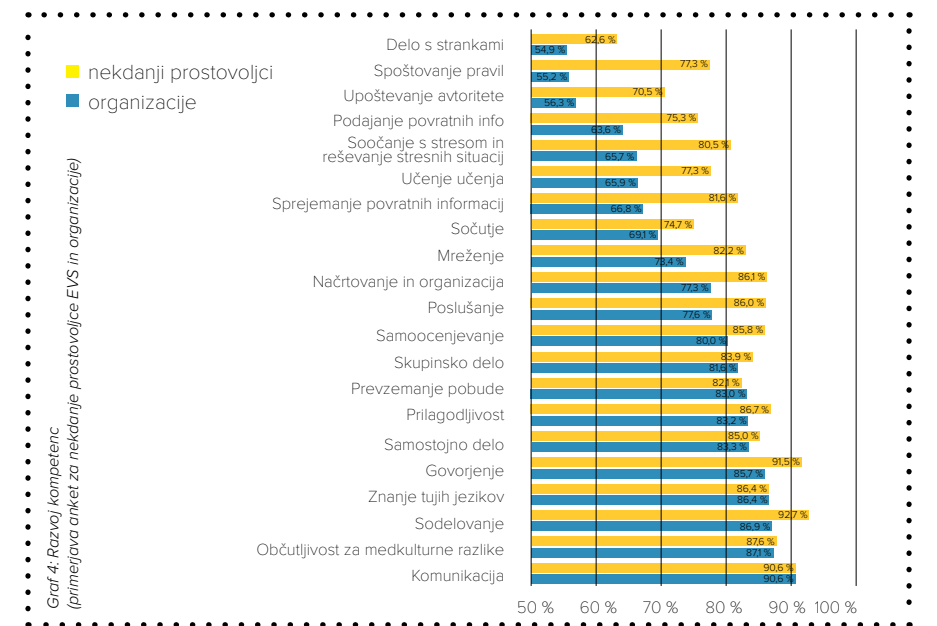
V okviru osrednje teze, da izkušnja EVS prispeva k zaposljivosti mlade osebe s povečanjem njenih oz. njegovih kompetenc, se je študija osredotočila na to, kako razvoj kompetenc zaznavajo prostovoljci in kako organizacije. Ovrednotili so razvoj enaindvajsetih kompetenc. **V splošnem prostovoljci menijo, da so v okviru svojega projekta EVS v različnih stopnjah razvijali vseh naštetih 21 kompetenc. Devet od desetih prostovoljcev meni, da je razvilo svoje komunikacijske sposobnosti, medtem ko je najmanj prostovoljcev razvijalo kompetenco dela s strankami (54,9 %).**

Na nacionalnih ravneh se je pokazalo znatno nihanje pri zaznavanju razvoja posameznih kompetenc (prostovoljci iz posameznih držav imajo občutek, da so posamezne kompetence razvili veliko bolj kot prostovoljci iz drugih držav), kar kaže na potrebo po dodatnih nacionalnih analizah. Najbolj skeptični pri vrednotenju so prostovoljci iz Belgije, medtem ko prostovoljci z Malte najboljše vrednotijo razvoj svojih kompetenc. Kot je razvidno iz grafa 4 so predstavniki pošiljajočih in gostiteljskih organizacij tudi pri tem vprašanju bolj pozitivni pri vrednotenju izkušnje EVS. Njihovo povprečje strinjanja z

razvojem kompetenc je 82,4 %, kar je znatno več kot pri prostovoljcih (75 %). Tu se postavlja vprašanje, kaj je razlog, da organizacije bolj pozitivno vrednotijo EVS – je to zato, ker imajo boljši in objektivnejši pregled nad celotnim procesom EVS, ali zaradi pozitivnega vrednotenja lastnega dela in svoje tesne vpletenosti v projekte EVS.

Enak seznam enaindvajsetih kompetenc so ovrednotili tudi delodajalci glede na pomen posamezne kompe-

tence pri njihovi odločitvi za zaposlovanje. Rezultati so bili presenetljivo primerljivi z vrednotenjem nekdanjih prostovoljcev EVS in organizacij. Za delodajalce je najpomembnejša kompetenca **skupinsko delo (95,3 %)**, medtem ko se jim zdi najmanj pomembno **znanje tujih jezikov (39,8 %)**. Znanje tujega jezika ni zaznano kot nujno, kar lahko obrazloži tudi manjšo stopnjo pomembnosti, ki so jo kompetenci pripisali delodajalci

Graf 4: Razvoj kompetenc
(primerjava anket za nekdanje prostovoljce EVS in organizacije)

Delodajalci želijo izvedeti za izkušnjo EVS, zagotovo je pravo mesto za omembo življenjepisa, dobra ideja pa je tudi omemba na razgovoru za službo.

NAČINI PREDSTAVITVE IZKUŠNJE EVS DELODAJALCEM

Na vprašanje, kako nekdanji prostovoljci EVS predstavijo svojo izkušnjo delodajalcem, je večina (81,8 %) odgovorila, da izkušnjo predstavijo v življenjepis, 33 % pa izkušnjo omeni na zaposlitvenem razgovoru. Tukaj so spet pomembne nacionalne razlike: v nekaterih državah nekdanji prostovoljci EVS sploh ne omenijo svoje izkušnje. Delodajalci se v 91,7 % strinjajo, da je življenjepis pravo mesto za omembo izkušnje EVS, šest od osmih pa jih meni, da bi izkušnja EVS morala biti omenjena tudi na zaposlitvenem razgovoru. Za polovico delodajalcev je

dobro mesto za omembo izkušnje EVS tudi motivacijsko pismo. Youthpass je na drugi strani po mnenju 57 % organizacij dobro orodje za izkazovanje učnega razvoja in spretnosti. Najbolj je priljubljen med malteškimi organizacijami (87,9 %), najmanj pozitivno mnenje o uporabnosti Youthpassa pa imajo slovenske organizacije (40 %). Približno polovica delodajalcev (47,7 %) je mnenja, da bi predstavitev Youthpassa pozitivno vplivala na evalvacijo potencialnega zaposlenega.

OVIRE DO ZAPOSLOTITVE: MLADI IN DELODAJALCI

Mladi ne živijo v vakuumu, vendar so sestavni del družbe, v kateri živijo, in so izpostavljeni družbenim, političnim in gospodarskim realnostim družb, v katerih živijo. Ko analiziramo povezavo med izkušnjo EVS in zaposlovanjem, je pomemben tudi vpogled v realnosti, s katerimi se soočajo nekdanji prostovoljci EVS pri svojem iskanju zaposlitve. Na podlagi prejšnjih raziskav obstaja seznam potencialnih ovir, na katere naletijo prostovoljci. Rezultati raziskave kažejo, da obstaja velika razlika med tem, kaj kot oviro vidijo mladi in kaj delodajalci. To še posebej velja za izjavo »Mladim so na voljo le slabo plačana, začasna delovna mesta ali pripravništva.« Medtem ko se 66,3 % nekdanjih prostovoljcev EVS strinja s to izjavo, le 31,8 % delodajalcev vidi ta razlog kot oviro. Korupcija in nepotizem sta zaznana kot ključna ovira pri skoraj šestih od desetih prosto-

voljcev, medtem kot to vidijo kot oviro le trije od desetih delodajalcev. Na drugi strani 76,7 % delodajalcev meni, da mladi nimajo zadostne motivacije za iskanje zaposlitve, s čimer se strinja 54,8 % nekdanjih prostovoljcev EVS.

Tako delodajalci kot nekdanji prostovoljci pa izpostavljajo kot veliko oviro pri iskanju zaposlitve problem pridobivanja izkušenj: za zaposlitev so potrebne izkušnje, za izkušnje pa zaposlitev.

Najpomembnejša ovira v očeh delodajalcev (81,5 %) je neskladje med ponudbo med trgom dela in ponudbo in/ali pristopom formalnega izobraževanja. S tem s strinja 73,2 % nekdanjih prostovoljcev EVS. Gospodarsko krizo pri zaposlovanju mladih kot oviro vidi 62 % nekdanjih prostovoljcev in 62,7 % delodajalcev.

ZA KONEC

Vse pridobljene informacije in zaključki predstavljajo zadostno izhodišče za nadaljnji razmislek. V vsakem primeru pa je raziskava potrdila začetno hipotezo, da izkušnje EVS pomagajo pri razvoju kompetenc, razvoj kompetenc pa je zelo povezan z zaposljivostjo.

Seveda bi bil zaključek, da bo udeležba v EVS mladi osebi zagotovila zaposlitev, pretiran. Kompleksna realnost zahteva raznolike kvalifikacije, konkurenca pa je zahtevna. Mladi se morajo soočiti z različnimi nacionalnimi in mednarodnimi ovirami pri svojem iskanju zaposlitve. Vendar dokazi kažejo, da izkušnje z EVS mladi osebi dajejo raznolike dragocene prednosti. Potrebno pa si je prizadevati za boljše prepoznavanje in pozitivne izsledke izkušnje EVS ter večjo vidnost EVS kot izkušnje, ki spreminja življenja.

EVS

IN ZAPOSLEVOST

Sara Rekar,
POVZETEK
MAGISTRSKE NALOGE

P

Pred svojo prijavo na program EVS nisem o slednjem vedela popolnoma nič oziroma sploh še nikoli nisem slišala zanj. Ker se informacije prek elektron-

skih medijev širijo izjemno hitro, sem bila tudi sama informirana o tem, da Mladinski center Trbovlje išče prostovoljca za EVS v majhnem mestecu (Lapua) približno 500 km severno od Helsinkov. Ker je bila želja po tujini prisotna že od malega, prav tako je bila prisotna želja živeti na Finskem, sem poslala prošnjo in na veliko veselja bila izbrana. Tako se je začela moja 9-mesečna izkušnja prostovoljskega dela v okviru programa MVA.

Z vsakim mesecem sem se počutila samoza-vestnejša, odločeno, kaj želim delati, predvsem pa prepričana, da bom po prihodu v Slovenijo zlahka dobila službo, saj sem pridobila toliko novih veščin in kompetenc, osebno zrasla, nadgradila znanje angleščine; skratka postala sem idealni kandidat za delodajalce.

Poleg prepričanja, da bom zlahka dobila zaposlitev po končanem projektu EVS, me je k razmišljanju o temi magistrske naloge gnalo tudi dejstvo, da je EVS slabo poznan med mladimi. Z magistrsko nalogo sem želela širiti informacije o EVS, želela sem, da bi delodajalci videli, koliko različnih veščin in kompetenc se pridobi prek EVS, ter želela sem pokazati mladim, da si z izkušnjo EVS povečaš možnost zaposlitve na nekaterih področjih ne glede na izobrazbo. Prav tako sem želela, da bi mladi

prenehali sedeti doma in se smiliti sami sebi, ker so brezposelni. Glede na to, da je pri EVS krito vse, kar se tiče finančnega vidika, bi morali zgrabiti priložnost in si tudi tako nabirati izkušnje, tako na osebem kot na profesionalnem področju.

Tako je nastala magistrska naloga z naslovom Mednarodno prostovoljsko delo kot neformalno izobraževanje za večjo zaposljivost mladih (primer Evropska prostovoljna služba – EVS). V magistrski nalogi sem se osredotočila na poklice, ki niso močno vezani na formalne univerzitetne izobraževalne programe (kot zdravnik, odvetnik, inženir itd.). EU napoveduje rast zaposlovanja v prodaji, varovanju, gostinstvu itd., torej v poklicih, kjer gre za delo z ljudmi in je treba biti fleksibilen, potrpežljiv, iniciativen itd., in tu bi lahko izkušnja prostovoljstva prišla zelo prav. Veliko večšin in kompetenc, potrebnih za omenjene poklice, je namreč mogoče pridobiti prek udejstvovanja v prostovoljskih dejavnostih.

Glede na ogromno večšin in kompetenc, ki ji posameznik pridobi prek EVS, me je zanimalo, v kolikšni meri jih trg dela priznava in ali prispevajo k večji zaposljivosti mladih. Preko iskanja odgovorov na ti dve vprašanji sem želela ugotoviti, ali je neformalno izobraževanje sprejeto kot delovna izkušnja oz. cenjeno ali pa se na prvo mesto postavlja samo formalno izobraževanje. Ker sem opazila, da zelo malo ljudi pozna EVS, pa me je zanimalo, ali so delodajalci seznanjeni z njim in tudi s potrdilom

V ŽARIŠU

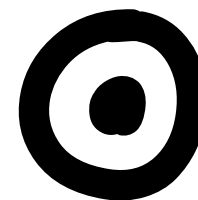

Foto: arhiv Sare Rekar

Foto: arhiv Sare Rekar

Foto: arhiv Sare Rekar

Youthpass. Pridobiti sem želela informacije od različnih igralcev, ki so vpeti v področje zaposlovanja, prostovoljstva itd. Tako sem s pomočjo Zavoda MOVIT poslala anketo velikemu številu bivših EVS prostovoljcev, katerim bi se še enkrat rada zahvalila za odgovore, ker je bila anketa resnično dolga. Prav tako sem velikemu številu podjetij poslala kratek vprašalnik, žal pa je bil odziv zelo slab, odgovorilo je le 10 podjetij. Opravila sem tudi intervjuje s predstavnicami kariernega središča Zavoda RS za zaposlovanje, Zavoda MOVIT NA Mladina in Mladinskega sveta Slovenije.

Rezultati ankete EVS prostovoljcev me skorajda niso presenetili, saj so bili kar dovolj podobni mojemu mnenju. Kljub temu, da je vsebina projekta na primer delo z otroki, prostovoljec opravlja ogromno različnih aktivnosti in ne samo ene.

Tako tudi razvija različna znanja. Sama sem se ukvarjala tako z otroki, kot bila nekakšen moderator za mlade v mladinskem centru, prav tako sem napisala projekt za mednarodno izmenjavo, delala sem v šoli z učiteljico angleškega jezika, otroke smo izobraževali o pomenu recikliranja, organizirali smo zabavo za mlade, vodila sem kratek spoznavni tabor novega mladinskega sveta v Lapui itd. Imela sem proste roke pri izbiri aktivnosti, ki bi jih želela izvesti. Prvič sem se tako srečala s kontekstom neformalnega izobraževanja in učenja, ki ni nujno v naprej načrtovano.

Predvsem mi je bilo všeč, da gre za učenje preko prakse, kjer je potrebna tudi improvizacija in tu pride do izraza kreativnost, nove ideje, iniciativnost itd. Ker sem želela resnično pridobiti čim več različnih veščin in kompetenc, sem vsako novo stvar sprejela z odprto glavo in z zavedanjem, da se učim. In če vsak, ki vstopa v EVS, vstopa z namenom pridobivanja novih različnih znanj, lahko ogromno pridobi.

Zelo pozitivno presenečena sem bila, da je bila glede na raziskavo pri izbiri projekta za prostovoljce pomembna tudi tema projekta; da bi želeli delati v smeri, ki jih zanima, in mogoče v povezavi z nečim, kar bo povezano z njihovim nadaljnjim poklicem. Sama sem

namreč imela veliko željo živeti na Finskem in si pridobiti izkušnjo življenja v tujini, ki je seveda finančno sprejemljiva. To je bila moja priložnost, čeprav nisem bila prepričana sama vase glede dela z otroki. Ravno to je tudi pozitivna stvar EVS, kajti zelo malokrat se zahteva posebna znanja, saj gre za to, da se mladi tekom EVS učimo in razvijamo. To sem opazila tudi pri sebi in ob tem ugotovila, da zmorem veliko več, kot mislim, in da nobena ovira ni previsoka. Stopila sem iz svojega območja udobja. Vse je še lažje, če imaš mentorja, ki te spodbuja, kot je bilo v mojem primeru.

Ena od zanimivosti v raziskavi je bil tudi podatek, da je bila večina prostovoljcev pred EVS študentov, zelo majhen pa je odstotek tistih mladih, ki so bili brezposelni. Seveda mladi želimo izkoristiti možnost odhoda v tujino preden zakorakamo v svojo poklicno življenje. Vseeno me je presenetilo, da mladi, ki so brezposelni, ne iščejo tudi takih rešitev. Vendar pa po drugi strani tudi na Zavodu za zaposlovanje nisem dobila občutka, da bi promovirali EVS in ga predstavljali mladim. Bolj sem dobila občutek, da če kdo že vpraša, potem mu podajo informacije.

Po končanem projektu EVS je največ prostovoljcev našlo zaposlitev po dveh letih (možno, da so še nadaljevali s študijem), nekateri pa tudi prej, po dveh ali treh mesecih. Sama sem našla zaposlitev po treh mesecih, vendar menim, da moja izkušnja z EVS ni imela zelo velikega vpliva, razen v smislu, da sem pridobila še več samozavesti glede svojega znanja angleškega jezika.

Kljub temu sem vedno pri vseh prošnjah za delo poleg življenjepisa poslala tudi potrdilo Youthpass, kajti vedela sem, da škoditi ne more, in delodajalec ima tako uradno potrdilo, da sem dejansko opravila EVS. Zdi se mi, da je omenjeno potrdilo pomembno za prostovoljca, saj ga prostovoljec napiše sam in s tem razmišlja, kaj vse se je naučil. Kajti v daljšem obdobju posameznik lahko pozabi, kaj se je naučil, ali pa svojega na novo pridobljenega znanja ne zna razumljivo predstaviti oz. delodajalcem ne zna razložiti, kako bi na novo pridobljene ali nadgrajene veščine prišle do izraza pri

delu. Youthpass nam tako pomaga pri refleksiji. Potrebno je biti tudi pazljiv, saj bi lahko morebitnega bodočega delodajalca, če ni napisan na strokovni ravni, odvrnil od zaposlitve ali povabila na razgovor. V tem primeru menim, da je bolje, da se prijava za prosto delovno mesto pošlje brez Youthpassa.

Tekom raziskave sem ugotovila, da imajo EVS prostovoljci večje možnosti za zaposlitev v nevladnem sektorju, v mednarodnih organizacijah in zasebnem sektorju. V raziskavi sem ugotovila, da so bili v večini anketiranci visoko izobraženi posamezniki, s čimer bi morali biti zelo konkurenčni ostalim posameznikom na trgu dela, kajti ugotovljeno je bilo, da v kolikor imajo mladi izobrazbo, ki jo dopolnjujejo različne veščine in kompetence ter neformalna delovna izkušnja, imajo večjo možnost zaposlitve. V večini podjetij je formalna izobrazba tako še vedno na prvem mestu in tista, ki pretehta, ali bo nekdo dobil zaposlitev oz. ali bo povabljen na razgovor. Vendar se tudi to spreminja, kot so povedali na Zavodu za zaposlovanje. Ugotovila sem, da EVS v nekaterih primerih lahko poveča možnost zaposlitve, vendar do same zaposlitve ne privede.

Raziskava je pokazala, da se delodajalci ne izobražujejo o različnih programih EU (ne poznajo programa MVA in s tem EVS), prav tako ni dovolj promocije EVS s strani vpletenih strani, vendar menim, da bi tudi brez tega prostovoljec lahko izkoristil EVS v svoj prid, saj v spremno pismo in življenjepis lahko navede vse relevantne informacije, ko se prijavlja na delovno mesto.

Dobila sem občutek, da se vsi zavedajo, da EVS ni dovolj poznan med delodajalci in tako ti ne vedo, kaj vse posamezniku prinese. Vendar sem poleg tega dobila občutek, da tudi sami prostovoljci ne naredijo dovolj za prepoznavnost in ne znajo opisati projekta EVS ali pa večšin in kompetenc, ki so jih pridobili.

Glede na to, da živimo v globaliziranem svetu in bi bila za slovenska podjetja v teh časih dobra rešitev izvoz in s tem tesno sodelovanje s podjetji v tujini, bi lahko bili bivši EVS prostovoljci zelo dobri kandidati za taka podjetja. Menim namreč, da je pomembno, da vsako (bodoče) izvozno naravnano podjetje pozna trg, na katerega vstopa, njegovo kulturo in po možnosti jezik. Tako bo lažje naredilo prve korake na novo tržišče ali pa našlo partnerje.

Čeprav so bivši EVS prostovoljci optimistični o večjih možnostih zaposlitve po EVS, pa je v večini primerov EVS imel zelo velik vpliv na osebno rast, ne na ostale aspekte življenja. Kljub temu menim, da osebna rast lahko vpliva tudi na poklicno rast.

Pri sebi sem opazila, da sem postala bolj fleksibilna, bolj odprta in samozavestna. Menim, da je moja osebna rast pripomogla k moji zdajšnji zaposlitvi v tujini. Menim, da jih je prepričalo moje znanje tujih jezikov, izkušnja življenja v tujini in pa kulturna zavest, kajti delam v mednarodni organizaciji s 47 različnimi nacionalnostmi. Vendar pa je bila tudi za to delovno mesto zahtevana formalna izobrazba in brez slednje ne bi imela možnosti zaposlitve.

Neformalno izobraževanje in učenje čedalje bolj prihajata v ospredje in menim, da sta pomembna za posameznikov osebni in poklicni razvoj, zato bi morala formalno in neformalno izobraževanje hoditi z roko v roki.

Ob koncu želim poudariti, da je potrebno biti pazljiv, da prostovoljstvo ne bo izgubilo prvotnega pomena in postalo le most med koncem formalnega izobraževanja in zaposlitvijo.

Kajti prostovoljsko delo je veliko več – prispevek k lokalni skupnosti, društvu/organizaciji, pomoč potrebnim posameznikom itd. Večina anketirancev se je tudi po končanem projektu EVS udeleževala v prostovoljstvu.

Tako mladi po vrnitvi domov še naprej delajo v korist lokalnih skupnosti in lahko pri tem vključujejo tudi znanja in izkušnje, pridobljene v tujini.

YOUTHPASS

VEČ KOT POTRDILO O UDELEŽBI

Youthpass

Mojca Kambič,
MOVIT

Y

Youthpass je instrument programa Erasmus+: Mladi v akciji za načrtovanje, spremljanje, vrednotenje in priznavanje dosežkov, pridobljenih v procesu neformalnega učenja, za vse udeležence projektov, vključenih v program. Je del širše strategije Evropske komisije za spodbujanje priznavanja neformalnega učenja.

Kot vseevropski instrument za potrjevanje in ocenjevanje dosežkov neformalnega učenja na področju mladine, prispeva h krepitvi družbene prepoznavnosti in priznavanja mladinskega dela ter na ta način politiko spreminja v prakso in prakso v politiko:

- Z izpolnjevanjem potrdila Youthpass udeleženci programa Erasmus+: Mladi v akciji opišejo, kaj so tekom projekta počeli in katere kompetence so pridobili, ter pokažejo, česa so se naučili. Na tak način Youthpass podpira refleksijo osebnega neformalnega učnega procesa.
- Z beleženjem dodane vrednosti projektov programa Erasmus+: Mladi v akciji, Youthpass prikazuje in podpira aktivno evropsko državljanstvo mladih in mladinskih delavcev.
- Kot vseevropski instrument priznavanja neformalnega učenja na področju mladine Youthpass prispeva h krepitvi socialnega priznavanja mladinskega dela.
- S tem, ko uporabnikom omogoča in pomaga reflektirati o pridobljenih kompetencah v procesu neformalnega učenja, pa Youthpass prispeva tudi h krepitvi zaposljivosti mladih in mladinskih delavcev.

Youthpass je zasnovan na načelih neformalnega učenja in vsebuje tako splošen opis aktivnosti kot individualiziran opis rezultatov učenja v projektu. Je prvi sistem, ki prepoznavanje in priznavanje učenja v evropskem programu utemeljuje na ključnih kompetencah vseživljenjskega učenja, udeleženci pa lahko opišejo tudi ostala znanja, ki so jih pridobili tekom projekta. Pridobljene

kompetence ob pomoči mentorja, inštruktorja, pogovornega partnerja ali mladinskega voditelja ovrednotijo in opišejo mladi sami, potrdilo, ki ga pridobijo, pa je mednarodno priznано.

Potrdilo Youthpass je zasnovano na način, da je razumljivo tudi vsem tistim, ki v določen projekt niso bili neposredno vključeni. Sestavljeno je iz treh delov:

- Prvi del potrjuje udeležbo posameznika v programu Erasmus+: Mladi v akciji. Navede podatke o udeležencu ter naslov, datum in kraj aktivnosti projekta, vsebuje pa tudi splošen opis aktivnosti, kot je opredeljen v Vodniku po programu Erasmus+: Mladi v akciji.
- Drugi del opredeljuje opis, namen, cilje in morebitne posebnosti izvedenega projekta ter vlogo in naloge udeleženca.
- Tretji del pa vsebuje opis pridobljenih znanj po sistemu osmih ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja, ki ga udeleženec projekta sam pripravi na podlagi osebne refleksije.

Youthpass udeležencem pomaga pri refleksiji neformalnega učenja ter jim omogoča, da bodo znali hitro opisati, kaj so počeli in česa so se naučili v okviru projekta, v katerem so sodelovali. Svoje na novo pridobljeno znanje pa bodo znali tudi celostno povezati z eno od ključnih osmih kompetenc, ki predstavljajo prenosljiv, večfunkcionalen paket znanja, veščin in stališč. Te so namreč ključne za osebno izpolnitev oz. razvoj, vključenost in zaposljivost mladih na poti do odraslosti, predstavljajo pa tudi osnovo vseživljenjskega učenja. Poleg spretnega ozaveščanja pridobljenega znanja in prepoznavanja lastnih na novo osvojenih kompetenc, orodje Youthpass udeležencem projektov v programu Erasmus+: Mladi v akciji omogoča tudi celostno refleksijo projekta ter predstavlja zakladnico trajnejših učenih in doživljajskih spominov, ki bodo na ta način tudi bolje zaščiteni pred zobom časa.

KLJUČNIH KOMPETENC

- 01 Sporazumevanje v maternem jeziku
- 02 Sporazumevanje v tujih jezikih
- 03 Matematična kompetenca ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji
- 04 Digitalna pismenost
- 05 Samoiniciativnost in podjetnost
- 06 Socialne in državljanske kompetence
- 07 Kulturna zavest in izražanje
- 08 Učenje učenja

ORODJARNICA

ORODJARNICA

Špela Pogačnik Nose,
NACIONALNI CENTER EUROPASS
- CENTER RS ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

Pobuda za Europass je nastala iz težnje po večji preglednosti in primerljivosti kvalifikacij, mobilnosti delovne sile, pa tudi mobilnosti v času izobraževanja

med državami članicami EU. Z dokumenti Europass se je mogoče celostno predstaviti delodajalcem ali izobraževalnim ustanovam. Še zlasti primeren je za uporabo v drugih državah Evrope, vendar lahko obrazce Europass koristno uporabite tudi za iskanje zaposlitve po Sloveniji.

Europass so mednarodno dogovorjeni, standardizirani obrazci, ki spodbujajo zapis znanj in izkušenj, pridobljenih v času izobraževanja, z delom ali v prostem času.

Europass sestavlja pet obrazcev: Europass CV (obrazec za pripravo poslovnega življenjepisa), jezikovna izkaznica Europass (obrazec za podrobnejši opis jezikovnih znanj), Europass mobilnost (potrdilo o delovni oziroma učni izkušnji v tujini), Priloga k spričevalu (opis znanj, pridobljenih v času poklicnega izobraževanja, in umestitev kvalifikacije v nacionalni okvir izobraževanja) in Priloga k diplomii (opis znanj, pridobljenih na višješolski ali visokošolski ravni, in umestitev kvalifikacije v nacionalni okvir izobraževanja). Življenjepis Europass in Jezikovna izkaznica sta prosto dostopna na spletu, ostale tri pa izdajajo ustanove, pri katerih je bilo izobraževanje oziroma usposabljanje opravljeno.

Med delodajalci kot med iskalci zaposlitve najbolj poznan življenjepis Europass.

Življenjepis Europass je od začetka delovanja pobude na spletu izpolnilo že več kot 42 milijonov državljanov EU. Tudi v Sloveniji uporaba življenjepisa Europass že vsa leta od nastanka leta 2005 nenehno raste. Do konca leta bo najverjetneje dosežena številka pol milijona izpolnjenih življenjepisov Europass v slovenskem jeziku.

Europass je v Evropi navzoč že skoraj 10 let, vendar pa so se dokumenti v tem času prenovili. V letu 2013 sta bila

oblikovno prenovljena Europass CV in Jezikovna izkaznica, dodana pa je bila tudi možnost dodajanja mape priponk v elektronski obliki (storitev se imenuje Mapa kompetenc). Uporabnikom poskušamo pomagati celostno, zato je od letošnjega leta na spletnih straneh na voljo tudi obrazec za Spremno pismo, ki je lahko marsikomu v pomoč, ko se loti pošiljanja svoje osebne predstavitve.

V EU je vedno več poudarka na t. i. mehkih znanjih oz. veščinah in kompetencah. Mehka znanja oziroma veščine postajajo tisti razločevalni element, ki loči več strokovnjakov istega področja med seboj. Kreativnost, iznajdljivost, sodelovalnost, vodstvene sposobnosti itd. se ne pridobijo vedno v šolskih

klopeh, temveč so pogosto rezultat širših življenjskih izkušenj. V vseh obrazcih Europassa je velik poudarek na opisu kompetenc, prav zato je na primer življenjepis Europass dolg dve strani in ne le eno, kot je v navadi na primer v Združenih državah Amerike. Na predstavitvah se z uporabniki največ pogovarjamo prav o tem vidiku: posamezniki, ki pripravljajo svoj življenjepis, se morajo postaviti v vlogo delodajalca in na svoje življenjske izkušnje pogledati z njihove plati: Kaj koristnega sem se iz te ali one svoje aktivnosti naučil, kar bi lahko koristno uporabil pri svojem nadaljnjem delu?

Gre za miselni proces, ki ni vedno lahek, je pa izjemno pomemben, saj opremi posameznika z argumenti, primeri in pojasnili za njegovo usposobljenost. Vsaka osebna predstavitev je svoja zgodba in za dobro osebno predstavitev si je treba vzeti precej časa in jo izpiliti. Za vsa vprašanja smo na Nacionalnem centru Europass uporabnikom vedno na voljo, še posebej podrobno po se jim lahko posvetimo na predstavitvah, kjer na željo podamo tudi povratno informacijo na pripravljene dokumente Europass.

Ideja Nefiksa kot orodja za beleženje (in posledično priznavanje) neformalno pridobljenega znanja je že leta 2000 zrasla iz

zavesti, da:

- se mladi učijo v različnih življenjskih situacijah,
- pri tem pridobivajo dragocene življenjske izkušnje (kompetence),
- ki so fleksibilno prenosljive (v zaposlitev, nadaljnje izobraževanje, priznavanje izkušenj itd.)

Zato je to znanje (kompetence) nujno zabeležiti na način, ki bo primeren tako za potrebe nadaljnjega izobraževanja kakor tudi za potrebe zaposlovanja.

Tako se je vzpostavil sistem Nefiks, ki:

- sistematično, smiselno in natančno beleži in zapisuje kompetence mladega posameznika na enem mestu – omogoča tudi izpis življenjepisa Europass;
- sledi trendom na ravni EU (Europass, Youthpass) in doma (pravilniki za priznavanje neformalno pridobljenega znanja na fakultetah);
- je spoštovan in cenjen tako doma (priporočilo kot možno orodje za priznavanje neformalno pridobljenega znanja mu je dala Univerza v Ljubljani) kakor tudi v tujini in
- se v skladu z najnovejšimi teoretičnimi spoznanji in potrebami na trgu dela in v izobraževanju smiselno nadgrajuje.

Indeks Nefiks ti pomaga pri tem, da lahko na enem mestu zabeležiš vse, kar počneš poleg šole:

- prostovoljno delo,
- športne dejavnosti,
- glasbene dejavnosti,
- dejavnosti v mladinskih organizacijah,
- dejavnosti v društvih (npr. v gasilskem, planinskem, kulturnem, pevskem, pri skavtih, tabornikih, v političnem podmladku),
- dodatno izobraževanje: seminarji, tečaji, delavnice, predavanja itd.,
- mednarodno udejstvovanje,
- počitniško in druge vrste dela itd.

Martina Mrakovčić,
NEFIKS

NEFIKS

S TEBOJ OD ŠOLE DO ZAPOSLOTITVE

Gre za knjižico in digitalno obliko e-Nefiks, ki jo lahko najdeš na portalu www.nefiks.si. Tam je e-Nefiks brezplačno dostopen, vpisovanje pa je zelo enostavno.

Beležiš lahko tudi aktivnosti iz preteklih šolskih let. V Nefiks lahko aktivnost zabeležiš sam/-a in jo nato pošlješ v potrditev mentorju, delodajalcu oz. osebi, ki lahko potrdi, da si bil/-a v aktivnosti udeležen/-a. Začneš lahko takoj.

Nefiks ti pride prav:

- ko potrebuješ dokazila za obvezne izbirne vsebine,
- ker te motivira k učenju, udejstvovanju in razvoju vedno novih kompetenc,
- ker ti omogoča celovit pregled nad lastnimi kompetencami in posledično načrtovanje kariere – učno-poklicne karijerne orientacije, osebnostne rasti,
- ker predstavlja orodje, ki mlademu človeku pomaga opisati in oceniti vrednost svojega znanja in tako olajša odločitve o vpisu na željeno fakulteto,
- ko pa iščeš (počitniško) delo/zaposlitev, lahko prav Nefiks delodajalca prepriča, da si ti pravi kader za razpisano delovno mesto.

Z beleženjem v Nefiks lahko okoličnici ponosno pokažeš in dokažeš svoje uspehe, Nefiks pa te spremlja od srednje šole do zaposlitve.

Nefiks se razvija pod okriljem Zavoda Nefiks, ki za srednješolce izvaja tudi karijerne klube Mladi bi radi. V njih mladi spoznajo svojo poklicno pot, prav tako pa tudi tekom aktivnosti v klubih razvijajo svoje dodatne kompetence in talente, ki so lahko odločilni pri odločanju za poklic. Vse o tem lahko prebereš na portalu www.talentiran.si.

ORODJARNICA

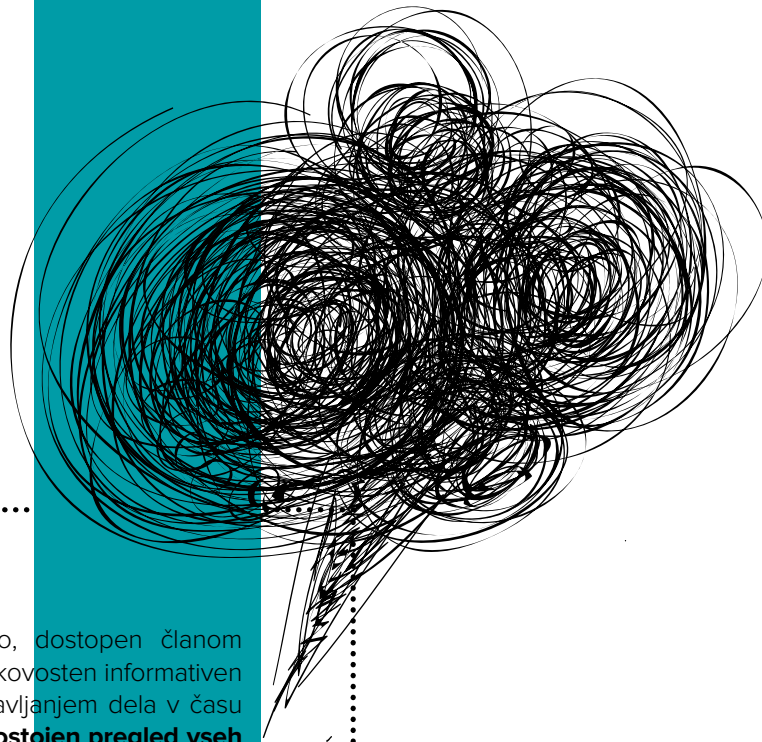
“MOJE IZKUŠNJE”

PAPIR, KI ŠTEJE
PRI DELODAJALCU

Saša Praček:
E-ŠTUDENTSKI SERVIS

ORODJARNICA

K

Kaj so »Moje izkušnje«?

»Moje izkušnje« je digitalni portfolio, dostopen članom e-Študentskega Servisa, ki prinaša kakovosten informativen pregled delovnih aktivnosti med opravljanjem dela v času študija. **Enostaven, enoten in verodostojen pregled vseh znanj**, ki jih je dijak/študent pridobil v času šolanja, je temelj pri iskanju dela ali redne zaposlitve. Pripravljen je z razlo-

gom, da lahko člani sproti in enostavno zapisujejo znanja in spretnosti, ki so jih pridobili z delom v času šolanja.

Čedalje več podjetij želi, da študent svojemu življenjepis predloži tudi izpis tistih izkušenj, ki jih je pridobil tekom študija. Z Mojimi izkušnjami verodostojno prikaže, katera so znanja oz. kompetence, ki jih je pridobil. Kompetence so ključne značilnosti vedenja zaposlenih, ki so osnova za učinkovito delovanje na delovnem mestu. Pomenijo sklop znanj, veščin, razvijanje sposobnosti, spretnosti in tudi osebnostnih lastnosti, vrednot, motivacije, samopodobe, čustev, vzorcev razmišljanja ipd. Kompetence pokažejo, kaj dejansko lahko narediš in tvoj odnos do dela. Kažejo se v uspešno opravljenem delu glede na postavljene zahteve, v tvojem ravnanju v različnih delovnih in tudi življenjskih situacijah.

Katere informacije zajemajo?

V individualnem zapisu vsak dijak/študent najde zbrane informacije o:

- delodajalcu
- znanju, izkušnjah in spretnostih (**kompetencah**) ..., ki jih je z določeno vrsto dela pridobil
- številu opravljenih ur

Kako so videti?

Primer izpisa: v pdf-ju

So »Moje izkušnje« res mednarodno priznane?

»Moje izkušnje« so dobile tudi mednarodno priznanje, saj jih je Mednarodna organizacija dela (The International Labour Organization) nagradila z naslovom najboljše prakse zaposlovanja mladih v Evropi in Centralni Aziji.

NEFORMALNO UČENJE? KAJ PA JE TO?

UTRINKI IZ ZNANSTVENE
MONOGRAFIJE

Neformalno izobraževanje, učenje in znanje so široka, zanimiva in vselej nezadostno raziskana področja. Privlačijo številne raziskovalce, odpirajo vprašanja, ponujajo možne odgovore. Avtorji monografije Neformalno učenje? Kaj pa je to? lahko le upamo, da smo odgovorili vsaj na skromen sklop vprašanj, ki se na tem področju pojavljajo. Še verjetneje pa je, da smo prenekatero vprašanje šele odprli.

Dr. Polona Kelava,
PEDAGOŠKI INŠTITUT

Projekt je sprva vodil dr. Janez Kolenc Gregorič, ki nas je leta 2012 prežgodaj zapustil. Vodenje je nato prevzel dr. Igor Ž. Žagar. Ostali sodelavci projekta so bili: dr. Petra Javrh (PI), dr. Polona Kelava (PI), dr. Taja Kramberger (PI), dr. Bogomir Novak (PI, upokojen), dr. Marko Radovan (FF), dr. Braco D. Rotar, (FHŠ, upokojen), dr. Tadej Vidmar (FF) in dr. Sabina Ž. Žnidaršič (FHŠ).

Da bi vsaj z nekaterih vidikov vsebinsko zaokrožili temo neformalnega učenja, je na Pedagoškem inštitutu med letoma 2011 in 2014 potekal temeljni projekt *Antropološki vidiki neformalnega pridobivanja znanj*, s sodelujočima Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani in Fakulteto za humanistične študije Koper Univerze na Primorskem. Kot rezultat dela na projektu so izšla mnoga dela, znanstveni in strokovni članki. Organizirali smo tudi okroglo mizo z naslovom *Konkurenca ali nujna komplementarnost različno pridobljenih znanj, spretnosti, izkušenj, osebnostnih lastnosti ...* za boljšo zaposljivost diplomantov, ki se je maja 2014 odvila v Kopru. Doslej smo izdali dve znanstveni monografiji: v letu 2014 znanstveno monografijo »From Formal to Non-Formal: Education, Learning and Knowledge« pri založbi Cambridge Scholars Publishing, ki sta jo uredila dr. Igor Ž. Žagar in dr. Polona Kelava, leto prej pa je pri Digitalni knjižnici Pedagoškega inštituta izšla monografija »Neformalno učenje? Kaj pa je to?«, ki jo je uredila dr. Polona Kelava.

Slednjo predstavljamo tudi na tem mestu z naborom tem, ki jih je obdelala. Članke zanjo je prispevala večina članov projekta, pa tudi nekateri zunanji sodelavci, ki smo jih povabili k sodelovanju, in obravnava široko temo, ki se je lotevajo antropologi, sociologi, filozofi, pedagogi, andragogi, zgodovinarji pedagogike in šolstva, zato vsebina posega

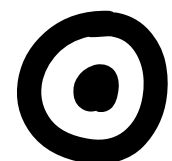
na med seboj na prvi pogled zelo oddaljena področja. Ravno ta raznolikost pristopov pa je najboljši obet za nova spoznanja o neformalnem učenju, izobraževanju in znanju ter predstavlja plodno osnovo za nadaljnje razmišljanje o teh temah.

V nadaljevanju navajamo celotne povzetke člankov, ki sooblikujejo monografijo, saj so iz njih razvidne tudi temeljne ugotovitve po obravnavanih sklopih.

V prvem članku je dr. Tadej Vidmar raziskal »Pomen neformalno pridobljenega znanja od antike do 16. stoletja«. V zadnjem času se veliko pozornosti namenja načinom posredovanja in pridobivanja znanja, ki presegajo tradicionalne pristope in klasifikacije. Premik poudarka s formalnih oblik in metod izobraževanja in učenja na neformalno in priložnostno učenje je očiten predvsem pri odraslih. Oblikujejo se nove smernice in zahteve, pri čemer postajajo vedno pomembnejša spoznanja o nujnosti učenja skozi vse življenje. Dve ključni komponenti takega pridobivanja znanja, poklicni razvoj in razvoj posameznikove osebnosti, so poznali že v drugih zgodovinskih obdobjih. V antični Grčiji in Rimu so poudarjali koristnost in nujnost pridobivanja znanja tudi po zaključku formalnega šolanja. Za srednji vek lahko ugotovimo, da je, ob upoštevanju dejstva, da je za vsakega od njegovih treh družbenih razredov veljal poseben, njemu lasten način pridobivanja in posredovanja znanja, tudi

37

REFLEKSIJE

poudarjal nujnost in potrebnost razvoja tako poklicnega znanja in spretnosti kot posameznikove osebnosti. V času reformacije je bila postavljena nova paradigma razumevanja učenja na neformalen način, predvsem z zahtevama po individualiziranem vzpostavljanju stika z Bogom in po tem, da naj bi Sveto pismo prebirali verniki sami v svoji materinščini. S Trubarjem je v tem času pri nas prišlo do praktične izpeljave zahtev po pridobivanju znanja na neformalen način, saj je svoja dela zasnoval tako, da bi se lahko iz njih (na)učili brati vsi, ne glede na starost. Prav tako pa je – z namenom razvoja oziroma spreminjanja posameznikove osebnosti skozi vse življenje – zahteval redno branje Svetega pisma in drugih svetih spisov.

V prispevku »**Emancipatorični potencial neformalnega izobraževanja**« sta skupaj razmišljala prvotni vodja projekta dr. Janez Kolenc Gregorič* in dr. Taja Kramberger. Šole se od drugih oblik izobraževanja ločijo po tem, da oblikujejo specializirane sisteme argumentacij in diskurzivne racionalnosti, kot so učni načrti in programi t. i. kurikuli, učbeniki, urniki in podobno. Ti so že sami na sebi oblike institucionaliziranega znanja in neposredne vzgoje in izobraževanja. Šolski učni programi so jedro izobraževalnega sistema zahodnih družb in tvorijo enega izmed najmočnejših vzvodov tega, kar smo v zgodovini človeštva imenovali napredovanje – povedano drugače, skrbijo za reprodukcijo IAD (ideoloških aparatov države). Vendar pa njihove vsebine, temelječe na konceptu mimesis in mnemonični sholastici v načinu prenosa znanj, ne pokrivajo mnogoterih kulturnih potez in praks, ki so nujne za inventivno izmenjavo idej in za demokratično participacijo v družbi. Številne od teh bazičnih družbenih in kulturnih vrednot se močno okrepijo in vodijo v emancipacijo ljudi, če se iz formalnih praks premaknemo le korak v stran – do manj formalnih in neformalnih izobraževalnih procedur. V članku nudita nekaj opornih točk za kritičen pristop v izobraževanju.

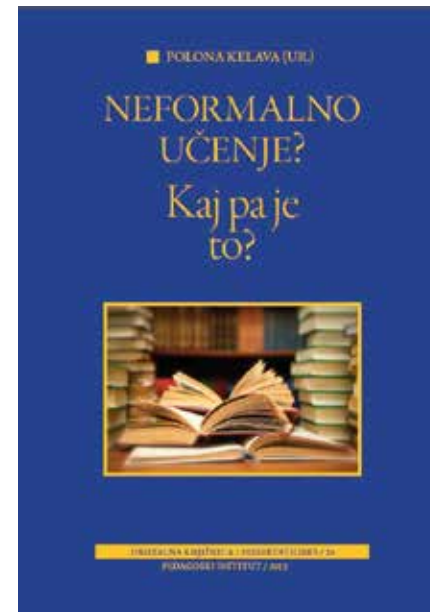
Dr. Bojan Žalec je povezal »**Neformalno učenje in dialog**«. Članek ima štiri glavne dele. V prvem avtor analizira pojma učenje in izobraževanje ter njune oblike. Osrednji del drugega dela je namenjen analizi razlik med neformalnim in formalnim učenjem glede na možnosti dialoga. V tretjem delu avtor obravnava glavne (sodobne) teorije učenja, ki so še posebno pomembne za razumevanje narave in pomena neformalnega učenja ter pomena sodelovanja, skupnosti, prakse in dialoga za učenje. V tem sklopu predstavi družbeno, situacijsko in terensko teorijo učenja kot teorije, ki podpirajo to trditev. Osrednja tema četrtega razdelka je dialoško raziskovanje. Celoten članek prežema prepričanje o pomenu konstruktivističnega pristopa k in v učenju, še posebno pristopa, ki ga je utemeljil konstruktivist Vigotski. Rdečo nit članka predstavlja pojasnjevanje in dokazovanje velikega pomena neformalnega učenja in izrednega pomena dialoga za učenje. Glavni izvirni prispevek razprave pa je ugotovitev prednosti neformalnega učenja (v primerjavi s formalnim) za omogočanje in spodbujanje dialoga.

»**Informalno pridobivanje znanja**« je razgrnil dr. Drago B. Rotar ter razmejil razumevanje informalnih in priložnostnih kontekstov, v katerih pridobivamo znanje. Članek se ukvarja z obdelavo pojma (in polja objektov) »informalno pridobivanje znanj« v različnih diskurzih, ki obravnavajo transmisije simbolnih konstitucij v človeških družbah bodisi v obliki razvoja osebnosti, komplementarnosti ali

konkurenčnosti med institucionaliziranim segmentom transmissijskih praks in hipotetično nenadzorovanimi, spontanimi procesi pri formiranju individuov – vselej pripadnikov več družbenih skupin hkrati – bodisi v obliki kulture ali kulturnih transmisij. Informalno zato ne pomeni neformalno, ampak nekaj, kar se informira, kar dobiva formo. Forma pa je vedno prepoznavna le med informiranimi.

Dr. Taja Kramberger nam je s temo »**Figure antiintelektualizma s posebnim ozirom na formalno in neformalno pridobljena znanja**« približala izjemno zanimivo, pomembno, a pri nas raziskovalno še podhranjeno temo – antiintelektualizem. Antiintelektualizem, močno okrepjen v okviru neoliberalne paradigme (kot njen integralni, strukturno nujni aspekt), nikakor ni nov fenomen; že dolgo vemo, da s svojimi bolj ali manj subtilnimi oz. globoko naturaliziranimi praksami sega na vsa področja življenja in jih neopazno, a odločilno zaznamuje s svojim imperativom normirane vednosti in vztrajanjem na spontanizmu ne-mišljenega. Kljub vsemu pa ostajajo njegove strukturne lastnosti in generične značilnosti razmeroma slabo osvetljene. Od ključne študije Richarda Hofstadterja (*Anti-intellectualism in American Life*, New York, 1963), ki zarisuje razmerje med antiintelektualizmom in demokracijo, in kasnejših besedil nekaterih raziskovalcev in raziskovalk (npr. Bourdieuja, Sapiro, Lindenberg, Duclerta, Balmanda), ki se fenomena dotikajo na različne načine, se je zanimanje za njegove mehanizme in postopke v zadnjih nekaj letih na mednarodni ravni povečalo. V slovenskem družbenem prostoru še ni prodornih študij, ki bi ga izluščile in prikazale njegovo delovanje v partikularnem srednjeevropsko-provincialnem in sociohistoričnem kontekstu. V članku avtorica najprej predstavi okoliščine rojstva modernega intelektualca v razmerju do antiintelektualca, potem poda kratko zgodovino raziskav antiintelektualizma in nakaže njegovo tesno zvezo z neoliberalizmom, za konec pa prikaže, kako kritična pedagogika s poudarkom na refleksivnosti in z upoštevanjem neformalno (zlasti informalno) pridobljenih znanj, pa tudi z vztrajanjem pri vzajemni pogojenosti med prakso in teorijo učinkovito spodjeda antiintelektualne procedure.

V naslednjem članku dr. Petra Javrh govori o »**Pomenu učiteljeve profesionalne odličnosti v neformalnem izobraževanju**«. Soočamo se s prodorom novega načina prenašanja informacij praktično v vseh porah življenja. S svojo nenadoma skoraj nepogrešljivo prisotnostjo novi mediji učinkujejo na svojevrsten, lahko tudi močno odtujen, odnos do realnosti tako mladih kot tudi odraslih generacij. Priznati pa je treba, da napredna izobraževalna tehnologija prinaša svežino, saj z odgovorno in premišljeno rabo lahko obogati, pospeši in poenostavi učne, informativne, animacijske in druge napore učiteljev in izboljša dosežke učencev. Nastaja pa problem: ali so učitelji s področja neformalnega izobraževanja kos tekmi z multimedijskimi sporočili, njihovim učinkom, ki so pri učencih vse bolj opazni, a hkrati tudi mnogokrat premalo raziskani. In na drugi strani: ali ni ponekod v ospredju še vedno neartikulirano prepričanje, da bi morali kot izobraževalci vztrajati pri klasičnih pristopih in se čim bolj izmikati tem učinkom. Gre za vrsto še ne dovolj raziskanih vprašanj, kaj te dileme pomenijo za kakovost didaktične izvedbe na ravni učitelj–učenec. Ta odprta vprašanja povzročajo vrsto nelagodnosti predvsem učiteljem. Že vsaj zaradi teh dilem je potrebno na novo premisliti temelje in etiko profesionalnega delovanja ter prizadevanj na tem področju

neformalnega učenja, o čemer avtorica spregovori v prispevku. Učitelji se predvsem pri izobraževanju ranljivih ciljnih skupin ne morejo več zanašati zgolj na predhodne izkušnje, četudi je teh veliko in so že vrsto let delali na tem področju. Zaradi aktualnih družbenih sprememb se potrebe udeležencev vse pogostejše korenito spreminjajo, praviloma pa nenehno nihajo. Slednje terja od učiteljev – in tudi izobraževalnih ustanov, ki neformalne programe izvajajo – premislek o individualni in institucionalni profesionalni odličnosti.

Zadnji trije prispevki v monografiji obravnavajo priznavanje neformalno pridobljenega znanja – vendar iz zelo različnih vidikov. Helena Žnidarič in Barbara Kunčič Krapež s Centra RS za poklicno izobraževanje spregovorita o »**Ustvarjanju novih priložnosti za učenje – priznavanju neformalno in priložnostno pridobljenih poklicnih in strokovnih znanj**«. Današnje možnosti in priložnosti za učenje so neomejene, brezmejne in takojšnje. Učenje lahko poteka v različnih okoljih in na različne načine (formalno, neformalno, priložnostno). Kadar je smiselno, je potrebno predhodno pridobljeno znanje priznati, na primer ob vstopu v izobraževanje ali na trg dela. Vrednotenje in priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja in izkušenj je eden od ključnih ukrepov, ki podpirajo uresničevanje koncepta in strategije vseživljenjskega učenja, saj omogoča, da se vrednoti in prizna znanje posameznika ne glede na življenjsko obdobje in učno okolje, v katerem ga je usvojil. Priznavanje ne-

formalno in priložnostno pridobljenih znanj je tudi eden od pomembnih elementov evropske strategije za ustvarjanje novih delovnih mest in spodbujanje gospodarske rasti. Zato Evropska komisija poziva svoje članice, da vzpostavi nacionalne sisteme in priznavajo znanja in spretnosti, pridobljene zunaj formalnega sistema izobraževanja. V prispevku se avtorici osredotočata na to, kako uspešni smo v Sloveniji pri uresničevanju evropskih priporočil predvsem na področju priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenih poklicnih in strokovnih znanj.

Rezultate raziskave je predstavil dr. Marko Radovan in ob tem opozoril na »**Težave pri priznavanju neformalnega izobraževanja in priložnostnega učenja v Sloveniji**«. V zadnjem obdobju postaja na izobraževalnem področju priznavanje učenja, ki ni potekalo v sistemu formalnega izobraževanja, vedno pomembnejša tema. Izzivi, s katerimi se soočajo izobraževalne institucije pri priznavanju zelo raznolikega znanja, pa zahtevajo sistemsko urejanje postopkov vrednotenja in potrjevanja. V prispevku avtor prikaže, da samo sprejetje enakovrednosti znanja, ki je pridobljeno zunaj šolskega sistema ni dovolj, saj je potrebno poleg zakonodaje razviti tudi postopke in instrumente, s katerimi se bo to znanje vrednotilo in potrjevalo. Ta problem je še posebej pereč v formalnem izobraževanju, kjer je potrebno tistemu posamezniku, ki si je znanje, spretnosti in kompetence pridobil zunaj šolskega prostora, te priznati, umanjajo pa postopki, s katerimi bi bilo mogoče nedvoumno ugotoviti, ali posameznik dosega standarde, ki jih določa kurikulum posameznega predmeta. Na večplastnost problematike priznavanja neformalnega in priložnostnega učenja opozarjajo tudi študije, s katerimi so evalvirali implementacijo zakonskih določb v prakso. Ugotovili so, da se kljub ustreznim zakonskim podlagam priznavanje neformalno ali izkustveno pridobljenega znanja še vedno ne uveljavlja v taki meri, kot bi si želeli, bolj pa se uveljavlja v izobraževanju odraslih kot v mladinskem (formalnem) izobraževanju. V prispevku avtor tudi predstavi rezultate projekta »Vseživljenjsko učenje 2010 (LLL2010)«, ki zadeva jo vprašanja, povezana s to tematiko.

Dr. Polona Kelava je obdelala »**Neformalno pridobljeno znanje in njegovo priznavanje v predpisih in priporočilih**«. Domet neformalnega znanja je zelo širok in njegov spekter vsaj delno poskušajo pokriti drugi deli monografije. V tem prispevku pa se avtorica omeji na tesno povezanost neformalnega znanja s poklicnim in strokovnim izobraževanjem, ki jo je pri govoru o neformalnem znanju težko spregledati. Omeji se – še ožje – na priznavanje neformalno pridobljenega znanja, ki pa se skoraj izključno uporablja v poklicnem in strokovnem izobraževanju oz. za potrebe dela. Področje priznavanja neformalno pridobljenega znanja se pri nas razvija; deloma ga naslavlja nacionalne poklicne kvalifikacije, vendar ponuja tudi mnogo širše možnosti. Priprava je pregled, kako je to področje urejeno oz. predvideno v predpisih in priporočilih tako Slovenije kot Evropske unije. Ugotavlja je, kje so priložnosti za razširitev priznavanja neformalno pridobljenega znanja onkraj zgolj interesov delodajalcev (v nasprotju z interesi in koristmi, ki jih od tega utegne imeti posameznik), ter s tem skušala najti poti, kjer bi lahko morebiti tudi priznavanje neformalno pridobljenega znanja vsaj nekoliko izgubilo svoj neoliberalistični prizvok.

Z raziskovanjem neformalnega učenja smo odprli mnoga vprašanja, marsikateri vidik pa smo na novo osvetlili.

Bralcem znanstvene monografije *Neformalno učenje? Kaj pa je to?*, ki je dostopna v nekaterih knjižnicah v DVD formatu, prav tako pa je dostopna na spletnih straneh Digitalne knjižnice Pedagoškega inštituta www.pidigitallibrary.si, prepuščamo nadaljnje razmišljanje o tem, kako pomembna je vloga neformalnega učenja pri nečem tako kompleksnem, kot je znanje.

COYOTE

Jo Peeters,
jwa.peeters@gmail.com

N

Nekoč je živel mladinski delavec.

Njegovo delo je bilo usposabljanje in podpiranje prostovoljcev v mladinskem delu. Potem ko je to nekaj časa opravljalo, je ugotovil, da se ti prostovoljci iz prostovoljnega dela veliko naučijo, čeprav to ni bil razlog oz. vsaj ne glavni razlog, da so postali prostovoljci. Kako je to ugotovil? No, predvsem, ker so mu to povedali prostovoljci. Ne neposredno, da bi mu rekli: »Poglej, česa sem se naučil!« Temveč posredno, ko so ga prosili: »Prijavljam se za službo, ali mi lahko urediš kakšno potrdilo?« ali »Sem v poklicni šoli, kjer se pri pouku učimo raznorazne stvari, ki sem se jih naučil že kot prostovoljec.«

Tako si je mladinski delavec rekel: **Mislim, da moji prostovoljci zaslužijo kakšno podporo na tem področju.** Uspelo mu je pridobiti nekaj projektnih sredstev in po dveh letih je ponosno predstavil orodje za priznavanje, ki ga je razvil in preizkušal s prostovoljci. Ena od stvari, na katere je bil res ponosen, je bil CD s portfeljem za prostovoljce na osnovi modela, razvitega v Švici. Na žalost je raziskava med prostovoljci dve leti po predstavitvi orodja pokazala, da portfelja nihče ne uporablja in da je bil ocenjen kot najbolj neuporaben del orodja. Po drugi strani pa se je profil kompetenc mladinskega voditelja izkazal kot njegov najboljši del, saj je **pomagal prostovoljcem razložiti svoje kompetence drugim.**

In zdaj, skoraj deset let po izdelavi tega prvega orodja, je mladinski delavec spet tu. Ta mladinski delavec sem jaz. In po desetih letih poizkusov, iskanja, razvijanja, potovanja po Evropi, udeleževanja konferenc in seminarjev se sprašujem: **Zakaj še vedno nimamo uveljavljenega, poznanega in sprejetega sistema, ki bi naredil kompetence prostovoljcev bolj vidne?**

Moja glavna skrb je še vedno, da bi lahko tistemu prostovoljcu ali prostovoljki za vlogom prostovoljno delo še bolj koristilo, če bi bile njegove ali njene kompetence priznane. In mogoče je to tudi način, kako bi prostovoljstvo naredili bolj privlačno in privabili nove prostovoljce.

PRIZNAVANJE NEFORMALNEGA UČENJA

REŠITVE NA RAVNI LJUDI

DANDANES NE DELAM LE Z IN ZA SKAVTSKE PROSTOVOLJCE, AMPAK ZA PROSTOVOLJCE V MLADINSKEM DELU NA SPLOŠNO. UPORABLJAM MODEL, KI ZAČNE NA TOČKI, KJER SE NAHAJA PROSTOVOLJEC. TO JE MODEL Z DESETIMI KORAKI, VENDAR VSI KORAKI NISO RELEVANTNI ZA VSE PROSTOVOLJCE.

1. KORAK ZAVEZA

Ali želim vlagati čas in energijo, da dosežem priznavanje?

Zavedati se moram:

- da je moj kozarec napol poln,
- lastne odgovornosti,
- svojih možnosti za podporo.

2. KORAK ZAČETEK IN POSTAVLJANJE CILJEV

Kaj me motivira za delo za priznavanje in kaj so moji cilji?

Poimenuj izhodišča:

- motivacija,
- osebni cilji,
- osebne prednosti, šibke točke, priložnosti, rdeče niti.

3. KORAK PRIPRAVA OSEBNEGA PROFILA

Kako pokažem svoj napol polni kozarec? Izbira formata portfelja.

Personaliziranje pristopa za potrjevanje.

4. KORAK RETROSPEKCIJA, RAZVOJ OSEBNEGA PROFILA

Kaj sem do zdaj naredil in se naučil? Izpolni svoj profil.

Zberi podporno gradivo.

Vpogled v osebno učenje in delovne izkušnje.

Vpogled v možne perspektive.

5. KORAK IZBIRA STANDARDA

Na primer okvir kvalifikacij, ki se uporablja pri poklicni izobrazbi.

6. KORAK OVREDNOTENJE

Primerjava lastnih kompetenc z izbranim standardom. Ocena portfelja, lastna in zunanja, implicitna in eksplicitna, glede na zastavljene cilje.

7. KORAK ZAKLJUČEVANJE POTRDTITVE

Pridobitev formalnega priznanja s strani nepovezane institucije.

Akreditacija.

Osebni nasvet: trenutni razvoj in nadaljnji potencial.

8. KORAK PERSPEKTIVE: NASVETI/OSEBNI RAZVOJ

Priprava načrta za nadaljnjo osebno rast/razvoj/izobraževanje.

Izdelaj osebni načrt razvoja.

Zdaj se lahko pogovarjam z drugimi (zasebno, s podjetjem, prostovoljci, šolo), kako lahko dosežem svoje cilje.

9. KORAK DELO NA OSEBNEM RAZVOJU

Izvajanje osebne načrta razvoja.

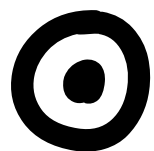
Ocenjevanje osebne načrta razvoja.

10. KORAK OPOLNOMOČENJE

Še naprej delam na svojem osebnem razvoju.

Izberem format/vsebino, kjer moj osebni razvoj ostaja v središču kariernega razvoja.

Priznavanje neformalnega učenja je v središču pozornosti že več kot deset let. Napisanih je bilo že veliko programskih dokumentov, odvale so se številne konference in seminarji in veliko ljudi in organizacij je pokazalo zanimanje za to temo. Vendar pa vsaka mladinska organizacija ne ve, kako politiko oz. strategijo priznavanja razvijati in izvajati pri vsakdanjem delu. S tem člankom želim organizacijam ponuditi navdih, da začnejo delati na tem.

Prevod prispevka Jo Peeters:

Recognition of non-formal learning solutions at the grassroots level iz **revije Coyote št. 20**, februar 2014, urednik Mark E. Taylor, dostopno na: <http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/coyote>

© Svet Europe.

Besedilo je izvorno nastalo na pobudo Sveta Evrope in se ga objavlja z njegovo privolitvijo.

Prevod je nastal na podlagi dogovora s Svetom Evrope, vendar na lastno odgovornost izdajatelja.

To je torej individualen proces in je lahko drugačen pri vsakem prostovoljcu, tudi pri prostovoljcih, ki opravljajo enako vrsto dela pri isti organizaciji. Na eni strani se namreč vsak prostovoljec zaveda svojih kompetenc do drugačne stopnje, po drugi pa tudi vrednost in potreba po (zunanjem) priznavanju nista enaka pri vseh prostovoljcih.

V tem kontekstu se je pomembno zavedati razlik med priznavanjem, potrjevanjem in akreditacijo predhodnega učenja, čeprav se izrazi pogosto uporabljajo, kot bi govorili o isti stvari.

Ali ta individualni pristop pomeni, da ni skupnega procesa oz. nečesa, kar bi organizacije lahko prispevale? Ravno nasprotno. Organizacije lahko nudijo veliko podpore, da se prostovoljcu prizna, potrdi in akreditira kompetence. Nekaj predlogov:

POTRDILO O USPOSABLJANJU

V dobrem potrdilu o usposabljanju je omenjena vsebina programa usposabljanja, trajanje, raven (npr. glede na Evropski okvir kvalifikacij), referenca na ustanovo, ki ga je opravljala (oz. njeno spletno stran).

SPRIČEVALA

V dobrem spričevalu najdemo opis dela, ki ga je opravljal prostovoljec ali prostovoljka, njegove oz. njene zadolžitve in raven avtonomije: je delal ali delala s podporo, samostojno ali v vodstvenem položaju. Važno je tudi omeniti trajanje (eno leto, dve leti?), število ur na dan/teden/mesec in kontaktno osebo.

PREDLOGI, KAKO PREDSTAVITI PROSTOVOLJNO DELO V ŽIVLJENJEPISU

Razmisliti je treba, ali boste svoje prostovoljno delo uvrstili pod hobije oz. prosti čas ali pod delovne izkušnje. Ali lahko opišete pomen svojega prostovoljnega dela za službo, za katero se prijavljate?

PROFILI KOMPETENC ZA RAZLIČNE POZICIJE PROSTOVOLJCEV

Profil kompetenc je seznam, katere kompetence se lahko pridobi pri opravljanju določenega prostovoljnega dela. Prostovoljcu pomaga pri refleksiji o lastnem razvoju. Prav tako pa pomaga pri prevajanju prostovoljnega dela za trg dela ali poklicno izobraževanje.

ORODJA ZA SAMOOCENJEVANJE

Samoocenjevanje izvaja prostovoljec ali prostovoljka, da dobi vtis o kompetencah, ki jih je pridobil oz. pridobila. Hkrati pa pomaga tudi pri raziskovanju,

kako uporabne so te kompetence izven prostovoljnega dela. Samoocenjevanje se lahko izvaja na dva načina. Eden je opredelitev ravni, na kateri so bile kompetence pridobljene, drugi pa primerjava posamezne kompetence z zunanjim standardom.

OCENJEVANJE S STRANI DRUGIH

Ocenjevanje s strani drugih lahko podpira in krepi, pa tudi da nianse in relativizira rezultate samoocenjevanja. Opravijo ga lahko drugi prostovoljci oz. člani ekipe, prostovoljčev nadrejeni ali stranke/člani, za katere je delal oz. delala.

DOKUMENTIRANJE IZDELKOV / REZULTATOV DELA PROSTOVOLJCA

Eden najpomembnejših korakov v procesu priznavanja je zmožnost pokazati primere svojega dela v vlogi prostovoljca. Tu lahko uporabite poročila o aktivnostih, zapisnike s sestankov, slike/video posnetke stvari, ki ste jih naredili, ali dejavnosti, ki ste jih izvedli. Prav lahko pridejo tudi podpisane izjave nadrejenega, pisma zahvale udeležencev ali lastna pisna refleksija o opravljenem delu. Jasno pa mora biti, kakšna je bila vaša vloga: splošen program poletnega tabora ali tečaja, za katerega ste bili odgovorni, ni dovolj.

ZBIRANJE DOKAZNEGA GRADIVA

Kriteriji za dokazno gradivo so avtentičnost (gre res za vas), relevantnost (ali res kaj pove o delovnem procesu ali vaši stopnji nadzora), aktualnost (kako novo je), količina (kako pogosto ste to počeli, koliko stvari ste naredili) in raznolikost (ali ste prostovoljno delo opravljali z različnimi ciljnim skupinami in/ali v različnih situacijah).

NUDENJE PORTFELJA PROSTOVOLJCEM

Portfelj je organizirana zbirka vsega, kar ste se naučili, in vsega (prostovoljnega) dela, ki ste ga opravili. Vsebuje lahko tudi informacije osebnega značaja. Ideja prihaja iz sveta umetnosti, kjer umetnik uporablja portfelj, da prikaže primerke svojega dela. Lahko je digitalen, lahko pa je zabo, v katerem je vse v papirnatih obliki.

DOGOVARJANJE Z INSTITUCIJAMI ZA FORMALNO PRIZNANJE

Institucije, pristojne za formalno priznavanje, so v vsaki državi drugačne. Nekatere države imajo sisteme podeljevanja nazivov, v nekaterih pa je potrebno stopiti v stik s poklicnimi šolami in/ali delodajalskimi institucijami.

AKTUALNO

In this section you can read an article of Mr Janez Škulj, director of institute MOVIT, Slovenian National Agency of the Erasmus+ Youth Field on some important features of the new programme and what they might mean for the future development of youth work in Slovenia.

FOKUS

Recognition of non-formal learning has been in the spotlight for more than a decade now. Many policy papers have been written, many conferences and seminars have taken place, and many people and organisations have shown their interest. In this section you can read three articles on this topic - the first one presents some of the key events that have led to a greater recognition of non-formal learning on European level, the second one summarises the resolution of recognition of non-formal learning in Slovenia and the third one presents some important surveys that highlight the positive effects of non-formal learning and youth work.

INTERVJU

In this section you can read an interview we have conducted with Tadej Beočanin, the long-term scout, youth worker, trainer, youth policy maker - and now the new mayor of Ajdovščina! Among many other issues he also emphasised the importance of active participation of young people in co-creating the society and their own future.

V AKCIJI

Many of Erasmus+ Youth in Action programme supported projects use unique and creative methods of non-formal learning. In this section we present three which were strongly involved in the local environment: two inspiring youth exchanges and one EVS project.

V ŽARIŠČU

In this section you can read an article "Employers want to hear about EVS experience" where we present the key findings of the project "EVS competences for employability". The project was developed by eight National agencies of the Youth in action programme and two SALTO support centers. The final re-

sults a survey that combined the findings of previous stages of the project (research, focus surveys, national meetings and international symposium). The project focused on the impact of EVS experience on plans for the future, learning and employment. In the second article Sara Rekar presents her thesis where she examined the experience of international volunteering (in case of European Voluntary Service - EVS) and analyzed whether it can affect the employability of young people in Slovenia as a form of non-formal education, as young people get or upgrade a lot of skills

ORODJARNICA

In this section you can have a look at some tools for recognition of non-formal learning. Youthpass is a European instrument to confirm participation, describe an activity, and validate learning experience gained in projects of the 'Erasmus+ Youth in Action' programme. Europass is an initiative which aims to help people make their skills and qualifications clearly and easily understood in Europe. Nefiks, which comes in two shapes - electronic portfolio and a booklet - promotes the values of volunteering and non-formal education. And finally, there is also a description of Moje izkušnje, a system for recognition of competences, gained in the frame of student work.

REFLEKSIJE

In this section you can read an article which summarises a scientific monograph about Non-formal education. The theme is wide. The authors are at first sight from very diverse areas - anthropologists, sociologists, philosophers, teachers, andragogues, historians of pedagogy and education - but this is exactly what builds new knowledge about informal and non-formal learning, education and provides a basis for further reflection on these topics.

COYOTE

In this section you can read some tips on how can organisations that work with young people, start developing and implementing a recognition policy or strategy in their daily work. Solution for recognition of a non-formal learning can be found at a grassroots level!

IN THIS ISSUE
YOU CAN READ ...

REVIVA

MLAD **E** ŠT. 32

MOVIT, LJUBLJANA

NACIONALNA AGENCIJA
PROGRAMA ERASMUS+
PODROČJE: MLADINA
DUNAJSKA CESTA 22
1000 LJUBLJANA

TEL: 01/430 47 47

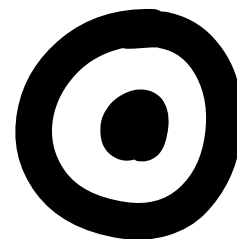
SPLET: WWW.MOVIT.SI

E-POŠTA: INFO@MOVIT.SI

Publikacija je financirana s strani Evropske komisije in Urada RS za mladino. Vsebina publikacije odraža izključno stališča avtorjev. Nacionalna agencija ter Evropska komisija nista odgovorni za kakršno koli uporabo informacij, ki jih publikacija vsebuje.

Evropska
komisija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO